

133502

133502

Biblioteca populară a Asociațiunii „Astra“.

Anul al 23-lea. Nr. 204-5.

1933.

~~270291~~

Tara noastră-România

de

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Prof. Dr. Sabin Opreanu

(cu două hărți.)

— Publicație periodică. —

Editura Asociațiunii „Astra“, Sibiu, Strada Șaguna 6.
Tiparul Institutului de arte grafice „Dacia Traiană“, s. a., Sibiu.

Prețul 10 Lei.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“, „ASTRA“.

Intemeiată în 1861.

PREȘEDINTE DE ONOARE:
M. S. Regele CAROL II.

Președinte activ:
Dr. Iuliu Moldovan.

Vice-președinte:
Dr. Gh. Preda.

Vice-președinte:
Dr. Gh. Moga.

Comitetul central al „Asociațiunii“ numără 50 de fruntași din toate păturile societății românești.

Este datoria fiecărui bun român să sprijinească „Asociațiunea“, cefind publicațiile ei și înscriindu-se de membru.

Taxele de membru sunt următoarele:

Membru fondator al Casei Naționale, odată pentru totdeauna.	Lei 5000—
Membru fondator al „Asociațiunei“, odată pentru totdeauna.	„ 1000—
Membru pe viață al „Asociațiunei“, odată pentru totdeauna.	„ 500—
Membru activ al „Asociațiunei“, anual	„ 50—
Membru ajut. al „Asociațiunei“, anual	„ 10—

651497

Biblioteca populară a Asociațiunii „Astra“.

Anul al 23-lea.

1933.

Nr. 204-5.

Țara noastră-România

de

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Prof. Dr. Sabin Opreanu

BCU Cluj-Napoca

RBCFG201504423

BIBL. UNIV. CL

1058¹-3. V. 1934

EXEMPLAR LEG

— Publicație periodică. —

Editura Asociațiunii „Astra“, Sibiu, Strada Șaguna 6.
Tiparul Institutului de arte grafice „Dacia Trăiană“, s. a., Sibiu.

Prețul 10 Lei.

Cuvânt înainte.

Cărticica de față s'a scris cu gândul de a răspândi în straturile cât mai largi ale popoului cunoștințele despre țara și poporul nostru. Ca să ne putem însemna mai bine cele date în această cărticică, vom face foarte bine, dacă o vom citi cu răgaz și dacă vom căuta în cele două hărți date la sfârșit, toate locurile despre cari va fi vorba în paginile ei.

Locuri și oameni se pot cunoaște numai umblând mult. În războiu, la armată sau cu alt prilej, cei mai mulți dintre cititori au văzut multe locuri și mulți oameni. Citind cu băgare de seamă paginile de față, își vor aduce aminte cu bucurie și plăcere despre multe, cari începuseră să le uite. Alții iarăși vor avea bucurie văzându-și îmbogățite sau cel puțin din nou luminate unele cunoștințe, pe cari le aveau și mai înainte.

Astfel credem, că vor citi cu folos și plăcere cărticica, chiar și aceia, cari cunosc toată țara și poporul românesc, fie din văzute, fie din cărți cu mult mai mari, decât cea de față.

Cluj, luna lui Cuptor, 1933.

Prof. Dr. Sabin Opreanu.

Pământul Țării.

Munții. Dacă ne-am putea ridica la o înălțime foarte mare, tocmai deasupra țării noastre, ni s'ar înfățișa vederii una dintre cele mai minunate priveliști. Ni s'ar părea, că vedem jos — lipită de suprafața pământului — o cetate uriașe, închisă de patru părți de ziduri înalte. Un cunoscător al locurilor, care ar fi cu noi la aceeași înălțime, îndată ne-ar și lămuri asupra celor văzute. Ne-ar spune, că într'adevăr ceea ce nouă ni se pare o cetate, nu este altceva, decât partea mijlocie a țării noastre. Este *Ardealul*, înconjurat de jur-împrejur de patru părți de munți înalți, cari ni se par dela înălțime, ca zidurile unei cetăți.

Munții aceștia din vremuri, de când își aduce omenirea aminte de ei poartă numirea de *Munții Carpați*, zice-se numire, care li s'a dat ca aducere aminte de un popor viteaz — strămoși de-ai noștri — anume *Carpții*,

care erau o ramură a Dacilor. Multă vreme după supunerea strămoșilor noștri — Dacii — de către Traian și de către Romani, Carpii nu s'au supus, ei s'au retras în munții din jurul țării lor. Din munți s'au bătut vitejește și s'au apărat împotriva Romanilor vreme îndelungată, până când prin încuseriri s'au amestecat și ei cu Romanii, cum s'au amestecat și ceilalți Daci. Din acest amestec de neamuri viteze s'a născut neamul nostru, adică Românii. Dar să lăsăm istoria minunată a nașterii neamului românesc și să ne întoarcem iar la munții din jurul Ardealului.

Dăzurăm, că spre veșnică pomenire a vitejilor Carpi, munții au fost numiți *Munții Carpați*. Zidul Carpaților, căci asemenea unui zid uriaș se înalță mai cu seamă la Miază-Noapte și la Miază-Zi de Ardeal, intră în România la Miază-Noapte, din țara vecină și prietenă cu noi, din *Cehoslovacia*. Culmile lor largi și îmbrăcate cu păduri frumoase de brad se duc în mai multe șiruri spre Miazăzi-Răsărit, pe la marginea de Răsărit a Ardealului sau Transilvaniei, până ajung la un șes mare sau câmpie, la *Câmpia Ro-*

mână. Partea aceasta a lor, fiindcă se află la Răsăritul Ardealului, și poartă numirea de *Carpații Răsăriteni*. Ajungând la câmpie, la apa numită Râul Buzăului, face o îndoitură mare și apucă spre Apus, până la Dunăre, mărginind Ardealul în partea lui de Miazăzi. De aci apoi și numele lor de *Carpații de Miazăzi*. Un alt șir de munți, mai avem apoi la Apusul Ardealului sunt vestii Carpații sau *Munții Apuseni*, vestii din vremuri bătrâne pentru bogăția lor în aur și argint, dar vestii mai cu seamă pentru vitejia neasemănată a Românilor, cari îi locuiesc, a poporul *Moșilor*. În partea de Miază-Noapte a Ardealului se înalță apoi un nou zid de munți, înalți de peste 2000 de metri, sunt *Munții Rodnei*, care leagă Munții Apuseni de Carpații Orientali.

Și-acum după ce văzurăm cele patru lanțuri mari de munți ai țării noastre, adică: Carpații Răsăriteni la Răsăritul Ardealului, Carpații de Miazăzi la Miazăzi de Ardeal, cei Apuseni la Apus și însfârșit Munții Rodnei la Miază-Noapte de Ardeal, să ne oprim puțin cu bună pricină asupra lor. Numai ca să nu-i scăpăm din vedere și ca să-i spunem

aci pe toți, mai amintim, că mai avem și dincolo de Dunăre, aproape de Marea Neagră, în ținutul românesc numit *Dobrogea*. Acela se numesc *Munții Dobrogei*, cu toate că nu sunt mai înalți ca dealurile din alte părți. Departe de ei măreția sălbatecă, bogăția și mai cu seamă însemnătatea pentru neamul nostru a Carpaților. Nu găsim în ei nici bogăția de ape și izvoare, nici bogăția de păduri din Carpați. Doar ici și colo păduri de tei și de stejari cam noduroși și piperniciți dacă le mai înveselesc fețele pârlițe de soare și pline de râpi stâncoase. Apele din preajma lor seacă cu totul vara. Nici avuții în pământ nu prea au. Este vestită totuș o piatră, care se scoate din ei, granitul foarte tare și foarte bun pentru pavarea străzilor orașelor. Incolo mai găsim în ei puțină aramă și piatră de var, din care se fabrică, la Cernavoda lângă Dunăre, un ciment foarte bun, care se vinde și în alte țări străine.

Cu totul altcum sunt Carpații. Dealurile de pe la marginea lor sunt numai grădini pline de tot felul de bunătăți dumnezeiești: pomi roditori de tot felul, pe la Miazăzi numai vii pline de roadă, apoi fânețe și tot

felul de sămănături. La poalele lor pe dealuri încep pădurile de stejar, cari trec apoi, cu cât urcăm mai sus, în codri fremătători de fag. Cam dela înălțimea de 800 de metri încep apoi a îmbrăca coastele munților pădurile de brad, una dintre cele mai mari bogății ale țării noastre. Sus aproape de vârful munților se întind apoi plaiuri largi, culmi și vârfuri pline de pășuni grase, de izvoare și iezere, de turme de oi și vite, de chtiote de ciobani și de stâni prietenoase.

Puține sunt locurile netrebnice, nefolositoare din munții noștri, doar piscurile cele mai înalte și puține coaste sunt pline de alunecșuri de pietri, în cari nu poate prinde nici pădurea, nici pășunea. Incolo peste tot verdeață, răcoare și viață, care înveselește văzul și încântă privirea ochilor. Bine înțeles numai în timpul verii, căci iarna totul este înveșmântat în păături groase de zăpadă, care în unele locuri dăinuește și vara.

Dar și iarna munții nu sunt lipsiți de viață, tăietorii de păduri tocmai iarna taie fără osteneală prisosul codrilor nemărginiți de fag și de brad, le dau drumul pe zăpadă în văi, de unde apoi lemnul este cules de ne-

numărate drumuri de fier înguste, sau în primăvară de apa pârâielor și a râurilor de munte și dus la ferestre, unde se fac din el tot felul de lucruri foarte căutate în țară și în străinătate. Și iarna mulți Români își țin vitele în munte sau în poala lui, hrănindu-le cu fânul adunat de eu vară, apoi nenumărate cete de vânători cutreeră încă și în zilele noastre munții pentru vânatul prețios de urși și lupi, cari fac mari pagube în avutul oamenilor, vara, de mistreți, cari prăpădesc sămănăturile dela poala munților, sau de cerbi și căprioare nevinovate, dar cari au o carne foarte gustoasă și mult poftită de orice vânător. Unde mai pui apoi alte sălbătăciuni cu blănuri prețioase, cum sunt de pildă viezurii, jderii, pisicile sălbatice și alte animale mult prețuite între vânători și de cari munții noștri încă mai au multe. Păcat, mare păcat că s'au stârpit cu desăvârșire multe animale de preț din munții noștri, adevărate podoabe ale codrilor și poenilor, cum au fost zimbrii și boii sălbatci — bourii. Nici vidre nu mai sunt decât de leac, iar capre negre abia mai sunt prin Carpații de Miazăzi.

Din toate animalele acestea, în trecut erau cu nemiluita și strămoșii noștri nu mai pridideau cu vânatul lor. Și încă n'am făcut nici o amintire de iepuri și de vulpi, de cocoșul de munte și de găinuși și altele mai mărunte, cum sunt veverițele, cari dădeau, fie hrană, fie blănuri căutate în toate vremurile. Unde pui apoi sarea și aurul munților noștri, prețuite în toate vremurile lumii, precum și alte bogății, cari se scot din pământ? Unde pui florile câmpului, din cari nenumăratele stupine ale strămoșilor noștri scoteau ceară și miere, pe care o vindeau Grecilor, Romanilor și altor popoare din vechime? Unde mai pui că printre șirurile de munți se întindeau adevărate „țări“, cum a fost a *Maramureșului* și *Dornei* la Miază-Noapte, a *Ouașului*, *Sălajului*, *Bihorului*, *Zarandului* și *Hațegului* la Apus, a *Făgărașului*, *Brașovului*, *Câmpulungului*, *Loviștei* ș. a. la Miazăzi a *Vrancei*, *Ciucului*, *Giurgiului* ș. a. la Răsărit și altele multe, toate sămănate cu bucate și verdețuri de tot felul, ca să ne dumirim pe deplin de marea însemnătate, pe care au avut-o Carpații în trecutul vijoros al neamului nostru.

Căci trecut vijoros a avut poporul românesc. Câteva sute de ani numai după cucerirea Daciei de către Romani, au început năvăliri de neamuri flămânde și sălbatece, cari prădau și ardeau totul în calea lor; neamul nostru, amestecul de Daci și Romani, care tocmai lua ființă, părăsit de oștile ocrotitoare, a luat drumul codrilor munților. A stat sub paza munților și a codrilor lui. De aceea iubirea lui mare de codru și munte, de turme de oi, de stâni și de izvoare, iubire fără seamăn la alte popoare.

Carpații ne-au fost leagănul, dar în aceeași vreme ei ne-au fost și razimul și ocrotitorii noștri în vremuri grele. De aceea ziceam, să mai zăbovim nișel asupra lor și să-i cunoaștem mai bine.

Carpații Răsăriteni, cei de Miazăzi și cei de Apus au fiecare cam o întindere în linie dreaptă cam de 350 de klm., iar Munții Rodnei, din Someș până la râul Bistrița, cam 200 klm. Cu totul Carpații fac în jurul Ardealului un ocol cam de 1200 klm. în linie dreaptă. Dacă i-ar trece vre-unuia prin minte să-i străbată tot pe culmi, mai făcând pe la stâni și câte un mic popas, abia i-ar străbate

cu piciorul în patru luni de vară. Dar știu, că nu i-ar părea rău de drumul, pe care l-ar face, căci ar întâlni în calea lui pe munți, Români la ciobănie din toate colțurile pământului românesc!

Drumul cel mai greu i-ar fi în Carpații Răsăriteni și în cei Apuseni, deși acești munți sunt cu mult mai joși, decât cei dela Miazăzi de Ardeal. Carpații Răsăriteni și cei Apuseni abia se ridică la 1900 m. înălțime. De cele mai multe ori rămân chiar mai joși cu mult, în schimb însă sunt rupți în bucăți de multe ape, pe văile cărora sunt tot atâtea trecători cu drumuri din vremuri străvechi. Astfel în Carpații Răsăriteni avem trecătoarea *Frasinului*, prin care se trece din Maramurăș în Țara Leșilor, adică în *Polonia*; tot din Maramurăș poți trece ușor în *Țara Bucovinei*, pe valea Vișăului și a Bistriței, prin trecătoarea *Prislopului*. Din Ardeal în Bucovina duc două drumuri: unul peste Rotunda din valea Someșului în valea Bistriței moldovene, prin trecătoarea *Rodnei*, — de o frumusețe neîntrecută, — iar altul prin trecătoarea *Tihuței*, dela orașul ardelean Bistrița la Vatra Dornei din Bucovina.

Dintre aceste drumuri, cari duc printre Munții Rodnei, ai Maramurășului, Bucovinei și ai Bârgăului, mai însemnat este al Prislopului, pe care a mers și *Dragoș Vodă* din Maramurăș în Moldova și a întemeiat *Țara Moldovei* de dincolo de Carpații Răsăriteni, Țară pe care urmașii lui vrednici, au întins-o la Răsărit de Carpați până la Marea Neagră la Dunăre și spre Răsărit până la apa Nistrului și chiar mai departe.

Munții Bucovinei, numiți și *obcine*, în partea de Miază-Noapte a Moldovei sunt plini cu mănăstiri, clădite de întâii Doivozi, adevărații domnitori ai Țării Moldovei. În mănăstiri până azi se păstrează cu sfințenie Mormintele Domnilor și odoarele date de ei bisericilor, cum este de pildă la *Voroneț*, *Rădăuți* și *Putna*, unde este mormântul celui mai mare Domn moldovean, al lui *Ștefan cel Mare* și *Sfânt*, Domn nebiruit în războaiele cu păgânii turci și cu alte lifte, Domn cunoscut și prețuit în lumea întreagă.

Alte trecători prin Carpații Răsăriteni mai sunt a Tulgheșului, Biczului — pe sub vestitul munte al Ceahlăului, — a Ghimeșului, prin care trece și calea ferată, care

leagă Clujul cu Galații, apoi a Oltuzului, unde s'au dat lupte grele între oștile române și Nemți în 1916. Tot prin Oltuz duce și cel mai vechiu drum din Carpații Răsăriteni, care a legat ținuturile dincoace de Carpați de cele dincolo de ei, adică Ardealul cu Moldova, încă din vremea Romanilor și poate din vremurile și mai vechi, de acum 2500 de ani.

Un drum bun duce din Ardeal spre Câmpia Română pe la Buzău, unde se construște una dintre cele mai minunate căi ferate din Ardeal, la Marea Neagră.

Multe drumuri duc din Ardeal și spre Apus în Țara Ungurească. Unul prin Porțile de Fier ale Transilvaniei, din Țara Hațegului în Banat. Aci s'au dat lupte grele acum 1800 de ani între Decebal, domnitorul Dacilor și Traian, împăratul Romanilor; altul pe Murăș, al treilea pe Crișul Repede și al patrulea pe Someș. Prin aceste trecători au pătruns Ungurii din pustă în Ardeal și au pus stăpânire pe poporul românesc dintre munți. Azi prin toate avem și căi ferate.

Precum vedem, prin Carpații Răsăriteni Apuseni trec multe drumuri, deși sunt lași și în mai multe șiruri, în schimb însă nu sunt

înalți. Cu totul altecum stau lucrurile în Carpații de Miazăzi și în Munții Rodnei. Aceștia sunt înalți de peste 2000 de metri. În Carpații de Miazăzi Munții Făgărașului, Parângului și Retezatului trec chiar de 2500 de metri. Trecătorile sunt puține, cu drumuri săpate în piatra muntelui abia în vremea mai nouă.

În Munții Rodnei abia avem două drumuri greu de umblat, unul din Țara Oașului și altul din Ardeal, spre Maramureș. În Carpații de Miazăzi la fel numai două drumuri sunt cunoscute din vremea Romanilor; unul peste Buzău pe la muntele Tabla Bușii și altul pe valea Oltului. Mai avem apoi 3 din vremurile mai nouă: al Predealului dela Brașov la Ploești și București, cu cea mai însemnată cale ferată, care leagă Ardealul cu Bucureștii, altul pe la Bran și al treilea, de o frumusețe neîntrecută, este valea Jiului, din Ardeal în Oltenia.

Din Banat spre București duce un singur drum și cale ferată, prin Porțile de Fier ale Dunării.

Mulțimea aceasta de porți deschise prin zidurile Carpaților, precum și nenumăratele

cărări pe platurile și colnicele munților și dealurilor au făcut cu ușurință legătura între o parte și alta a munților. Așa dintru început neamul nostru s'a așezat pe amândouă părțile munților și a și rămas lipit de coastele lor până în zilele noastre, singur stăpânitor al lor. Numai la Răsăritul Ardealului între munți, peste Români localnici, au fost aduși de către Unguri un neam străin, numit Săcuti. Incolo toți munții țării noastre sunt numai ai neamului nostru.

Muntele însă — oricât de bogat ar fi în păduri, pășuni și vânaș — nu poate hrăni popor mult.

În munți populație mai multă găsim numai în locurile unde se scot din pământ felurite avuții. Așa în *Țara Moșilor* — pe la izvoarele Ardeșului, Ampoiului, Crișurilor și Someșului mic, — de unde din vremuri străvechi s'a scos din pământ aur și argint, iar o altă parte a oamenilor au făcut din lemn diferite vase și unelte, pe cari până azi le vând în toată țara. Mulți oameni, — mai cu seamă așezați acolo în vremurile mai nouă — mai sunt și la izvoarele Jiului, în împrejurimile orașului Petroșani, de unde se scot cei

mai mulți cărbuni ai țării; apoi pe văile Bistriței Moldovene și ale Moldovei, de unde s'a scos mult fier, prin munții Poiana Ruschii, bogăți și ei în fier. Popor mult s'a așezat apoi tot în timpul din urmă pe valea Prahovei, unde *Regele Carol* și-a așezat reședința de vară, la *Sinaia* și unde s'au făcut pe la Azuga și Bușteni și multe fabrici. Incolo peste tot în munți și în văile lor găsim numai o populație rară de păstori, crescători de vite și lemnari. Pământul aci se lucrează cu greu și dă roadă slabă.

Dealurile și podișurile. Tocmai de aceea neamul nostru chiar dintru începuturile lui a cuprins și locurile mai așezate și foarte bogate de printre dealurile din toate împrejurimile munților. Și dealurile — ca și munții — au fost cu pădurile și ascunzișurile lor, admirabile locuri de adăpostire în vremurile, când dușmanii dădeau din toate părțile navală asupra neamului și pământului românesc.

Dealurile și mai cu seamă locurile mai largi și joase dintre ele și munți, au dat nu numai adăpost, ci, în măsură cu mult mai mare decât muntele, tot de ce avea Românul lipsă pentru el și animalele lui. Așa apă bună

este în aceste locuri din belșug, la fel pășuni, fânețe și păduri; și pe deasupra tot felul de fructe. În cele mai multe părți din aceste ținuturi se pot face cu înlesnire și cu bună roadă și tot felul de sămănături. Tot în această regiune este și sare din belșug.

De aceea în toate vremurile partea cea mai mare a neamului nostru a locuit în ținutul dealurilor. Satele, crângurile și cătunele Românilor până în zilele noastre aci sunt mai număroase, mai mândre și mai bogate. Aci găsim și oamenii cei mai frumoși și mai sănătoși.

Și întâile *Țări Românești* au luat naștere, când s'au mai liniștit vremurile, tot în ținuturile de dealuri din jurul Carpaților, răzimându-se la început de munte. Astfel cel mai bine adăpostit ținut de dealuri este cel al *Ardealului* dinlăuntru munților. Când au venit Ungurii, au și găsit aci, în partea de Apus a Ardealului, *Țara Românească* a unui Domn cu numele *Gelu* și alta a altuia cu numele *Menmorut*. Amândouă se rezemau de Munții Apuseni, dar de bună seamă stăpânirea lor se întindea peste cea mai mare parte a Ardealului, precum și dincolo de

munți spre Tisa și Pusta Ungurească. Și mai târziu sub stăpânirea ungurească voi-vodate și chinezate, adecă țărișoare românești, erau prin Bihor, Zarand, Sălaj Satu-mare și Ouaș la Apus de munți, iar înlăuntrul lor erau: Țara Hațegului, a Amlașului, Făgărașului și Bârsei. Mai târziu toate însă au format o singură țară, a *Ardealului* sau *Transilvania*, care a avut însă Domni străni de neamul nostru.

Ardealul este un ținut de dealuri, cari stau toate cam la aceeaș înălțime (500 m.). Când te uiți peste el din vârful unui deal mai înalt, pare că ai avea în față o câmpie sau un pod întins. De aci și numele lui de *Podișul Ardealului*. Jumătatea lui de Miază-Noapte, între Someșe și Murăș, poartă chiar numele de *Câmpia Transilvaniei*. Pe „Câmpie” pădurile sunt puține, ici și colo câte un pâlce de copaci pe coastele sau vârfurile rotunde ale dealurilor. De aceea oamenii fac foc cu gunoiul vitelor și cu coceni, iar casele și le fac din pământ, nu din lemn, ca cei dela munte sau dealurile cu păduri. Se mai află apoi în Câmpia Transilvaniei multe lacuri cu pești gustoși.

Jumătatea de Miazăzi a Ardealului are mai multe păduri și dealurile sunt mai răpoase. Totuș se găsesc și aici adevărate câmpii, cum este Țara Făgărașului, a Bărsei și a Hațegului, ținuturi până azi aproape curat românești.

În partea de Răsărit a Ardealului, tocmai în mijlocul României de azi, se află *Ținutul Săcuilor*, cu șesurile Giurgeului, a Ciucului și al Treiscaunelor, cu sate mari și bogate, din cari neamul nostru a pierit aproape cu totul între Săcuții aduși peste el de cătră Unguri.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

O altă Țară veche românească a fost la Miazănoapte de Munții Rodnei, *Țara Maramurășului*, pe Tisa de sus. De aci a pornit mai târziu *Dragoș* și *Bogdan Vodă*, prin pasul Prislopului și au descălecat pe apele Bistriței și ale Moldovei și au întemeiat vestita Țară a Moldovei. În Maramurășul de azi Românii o duc greu. Lucrările de păduri și în ocele de sare nu mai merg; apoi au venit peste ei neamuri străine Ruteni și Evrei. Aceștia, ajutați de Unguri, au pus mâna peste tot ce era mai de preț în Maramurăș. Românul de baștină a rămas cu sărăcia și

amarul. Până chiar și pășunile de munte au ajuns pe mâna Evreilor. Românii sunt aproape robii lor. Mare pagubă au Românii noștri din Maramurăș și din împrejurarea, că cei mai mulți munți de ai lor au rămas după unire în Cehoslovacia și nu-i pot folosi. Pământ potrivit pentru sămănături este pe lângă râul Tisa, dar nu ajunge. Mai este apoi și greutatea legăturilor lor cu celelalte ținuturi mai roditoare ale țării, așa că bucatele de cari au atâta lipsă, ajung la ei cu mare încunjur și cu preț scump, — peste Cehoslovacia, fiindcă altă cale ferată n'au. Cu un cuvânt Maramurășul o duce greu și grija Țării noastre trebuie să fie mereu îndreptată spre el, vitejescul colț de țară, care a dat pe mării descălăcători. Numai Moșii din Munții Apuseni o mai duc așa greu. Maramurășul mai are apoi, ca și Bucovina de cealaltă parte a munților, și o vreme mai aspră, decât în celelalte părți ale țării.

Cu totul altcum stau lucrurile într'un alt colț de țară, în mândrul *Banat*, care se află la Apus de Carpații de Miazăzi, între Murăș, Tisa și Dunăre. Dumnezeu a dăruit țărișoara aceasta cu multe bunătăți. Păduri frumoase

de stejar îmbracă dealurile, văile sunt pline de livezi de pomi. Prunii și nucii fac adevărate păduri pe costișe și prin văi. Mai jos, spre Câmpia din Apus, un pământ gras dă cel mai bun grâu din țară — vestitul grâu de Banat. Vița de vie și tot felul de plante rodesc din belșug. În pământ se află cărbuni și fier. Aierul este căldicel chiar și iarna, care este mai scurtă decât în oricare parte a României de dincoace de Carpați. Un popor de Români veseli, deștepți și bine înstăriți stăpânește, mândri și aproape truși, acest pământ blagoslovit.

Nu este prin urmare nici o mirare, că Ungurii la venirea lor au găsit și aici o țară înfloritoare românească sub stăpânirea Domnului *Glad*. Stăpânirea Românilor s'a păstrat aici și mai târziu, aproape până la venirea Turcilor. Bogățiile Banatului au adus aici printre Români și alte neamuri, dintre care cel mai mulți sunt Nemții, ziși și Șvabi.

Au însă Bănățenii un mare păcat, față de ei și față de întreg neamul nostru: nu se sporesc, nu fac copii. Să nu uite nici ei și nici un Român însă, că vrednicia unui neam stă și în puterea lui de a se spori și de a

umplea singur pământul dat lui spre stăpânire dela Dumnezeu „Creșteți și vă înmulțiți și stăpâniți pământul“, este o poruncă dumnezeiască și de ea să țină seamă trușați bănățeni mai mult, decât oricari alți Români.

* * *

Să trecem acum cu gândul și inima falnicii noștri munți și să vedem în puține cuvinte și Țările Românești de dincolo de ei. Dincolo de Carpați, spre Soare-Răsare, până departe, la apa Nistrului — dinspre Rusia, — se întinde podoaba întregului pământ românesc, se află mândra *Țară a Moldovei*. Au întemeiat-o Domnii din Maramurăș Dragoș și Bogdan și marii lor urmași, cari au făcut o din unirea altor țărișoare mai vechi românești. La început stăpânirea lor era în partea de Miază-noapte a Moldovei, în ținutul de munți și de dealuri lungi, în văile de sus ale apelor Bistrița, Moldova și Siretul. N'au rămas însă mult în văile cam înguste de munte, ei chiar Bogdan a întins stăpânirea mai spre Răsărit și spre Miazăzi în lungul apelor, în regiunea de dealuri mai joase, de văi mai largi și roditoare și chiar de câmp. S'a simțit atât de în putere, încât a

mutat și reședința sa mai spre Miazăzi și la moartea lui a putut să lase să fie îngropat în frumosul ținut al Sucevii, în biserica din Rădăuți, unde mormântul lui și ale altor urmași ai lui se păstrează cu sfințenie până azi.

Întâia Moldovă, adică partea de Miazănoapte a Moldovei de mai târziu, a fost numită Bucovina de către hoții Austriei, cari au rupt-o acum o sută și 60 de ani din trupul Moldovei. Au făcut această nelegiuitre, să pună ei stăpânire pe ținutul cu altarele cele mai sfinte ale neamului nostru, cu sfintele morminte ale marilor Domni Moldoveni și să le înstrăineze, dându-le pradă altor neamuri, cum au fost Rutenii și Evreii, aduși de ei peste acest măreț colț de pământ românesc.

Dar voia Domnului se va împlini. Azi peste văile celor mai frumoase ape, Bistrița, Moldova, Suceava, Siretul și Prutul, peste cei mai întinși codri de fag și brad, din câți are țara, peste cei mai frumoși Români, căci nu găsești alții mai chipeși pe pământ, peste mănoasele câmpii, cari se largesc spre Răsărit și Miazăzi, peste cele mai vechi altare de închinare ale neamului, peste sfintele bi-

seriei și mănăstiri ale Doronețului, Sucevei, Rădăușilor, Dragomirnei, Suceviței, a Putnei ș. a., cu cele mai valoroase podoabe vechi ale noastre, între cari strălucește mormântul Domnului Ștefan cel Mare și Sfânt, peste toate acestea se întinde iar apărarea și brațul ocrotitor al neamului și Țării Noastre. Bucovina, marele și sfântul altar al neamului, de acum va rămânea pentru vecie a Românilor.

Ditejii urmași ai întâilor Domni moldoveni au întins însă repede stăpânirea lor peste întreg ținutul de dealuri din Răsăritul Carpaților. Spre Miazăzi și-au dus puterea până la șesul cel mare românesc, dela gurile Siretului și ale Dunării și până la Marea neagră, „Marea cea mare“, cum o numesc scrisorile cele vechi ale Domnilor, iar spre Răsărit până la Nistru și chiar mai departe, până unde erau Români.

Întreagă țara se aseamănă mult cu Ardealul, aproape toată este numai dealuri joase, cam la aceeași înălțime, de aceea se mai și numește *Podișul Moldo-Basarabean*. Moldo-Basarabean, fiindcă uitasem să spun, că ținutul cel mai dela Răsărit, dintre apele

Prutului, Nistrului și Marea neagră, a fost numit de Rușii, cari l-au stăpânit mișelește o sută de ani, *Basarabia*. Dealurile sunt rotunde la vârf, cu coaste line, dulci. Printre ele apele se târăsc leneșe, din lac în lac, mai cu seamă în partea de Miază-noapte a țării. Tocmai cum am văzut aceasta și pe Câmpia Transilvaniei. Un județ din Basarabia de Miază-noapte se numește chiar Bălți, din pricina mlaștinilor și tezerelor lui multe. Incepând de pe la Botoșani, peste Dorohoi, până dincolo de orașul Bălți, la Nistru, pământul este aproape un șes, lipsit cu totul de pădure, dar cu un pământ tot atât de bun ca și cel din Banat.

Dealuri mai înalte și acoperite cu păduri de stejar și fag găsim pe o fășie din mijlocul Moldovei, dela Carpați până la Nistru. Ținutul acesta se și zice al *Codrilor*. Spre Miazăzi apoi dealurile încep a scădea tot mai mult, până se pierd spre Marea neagră în Câmpia întinsă a *Buceagului* din Basarabia, iar spre Țara Munteniei în Câmpia Română.

Peste tot însă pământul Moldovei se poate ușor lucra și da roadă îmbulșugată.

Dealurile de către Miazăzi sunt numai vii și pometuri. Numai pe văile din apropierea munților și prin jumătatea cu dealuri înalte și munți din Bucovina, oamenii trăiesc mai mult după vite și lucrul în păduri. Poporul peste tot este din Români. Sub Ruși au fost aduși însă prin părțile de Miază-noapte ale Basarabiei și prin Bugeac și oameni din neamul lor Ruteni și Bulgari și iarăși prin orașe mulți Evrei, cari au trecut și prin orașele Moldovei dintre Carpați și Prut.

Cei mai mulți Români însă și în Moldova locuiesc prin locurile mai așezate de printre dealurile din apropierea munților și prin ținutul din mijloc al Codrilor Moldo-Basarabeni. Se dovedește și aci adevărul „Codru-i frate cu Românul“. Căci în codri căuta adăpost Românul din calea păgânilor Tătari și Turci, cari dedea năvală de prin câmpiile Bugeacului și ale Rustei.

Câmpiile. La Miazăzi de Carpați, spre Dunăre, munții coboară iar și trec în dealuri. Fâșia de dealuri însă este mai îngustă și începe îndată Câmpia cea mare a Dunării, numită *Câmpia Română*, fiind locuită peste tot și stăpânită numai de Români.

Și la Miazăzi de Carpați întâia țară românească — *Muntenia*, — zice-se tot o întemeiere de Domni veniți din Ardeal, de prin Țara Făgărașului, s'a așezat tot lipită de munți, în dealurile din jurul Oltului, la Miazăzi de Munții Făgărașului. Mormintele întâilor Domni se află în biserica domnească din *Curtea de Argeș*, pe apa cu acelaș nume. Și aci, ca și în Moldova, Domnii au coborât cu oștile de timpuriu din munte spre câmpie, pe văile apelor Olt, Argeș, Dâmbovița și Ialomița, cari coborau de pe munți spre câmpie, ca de pe acoperișul unei case.

Domnul *Mircea cel Bătrân* putea să spună cu mândrie, că a lui este întreagă Țara Românească, din munte și până la mare și Dunăre, își zice chiar duce al Almașului și Făgărașului, din Țara Ardealului. Deși partea cea mai mare a țării este șes ca masa, țara, după întâia orânduire a ei din apropierea munților, s'a numit *Muntenia*. Străinii îi ziceau și *Valachia*, adică *Țara Românească*. A fost cea mai veche așezare tare de țară, care dela întâia ei întemeiere s'a păstrat neatârnată, până când s'a făcut România de azi.

Dintre toate ținuturile locuite de neamul nostru, *Muntenia* are cel mai întins pământ

șes, de o rodnicie neîntrecută pe întregul pământ. Pe o întindere de 400 de klm. dela Apus spre Răsărit în lungime și 150 klm. în lățime se află *Câmpia Română*, unul dintre marile grânare ale întregii lumi. Săptămâni întregi poți rătăci prin această câmpie fără să-ți întâlnească ochiul vreo ridicătură mai de seamă. Pâlcuri de păduri înguste se află numai dealungul râurilor, cari coboară spre Dunăre. Deasupra lor se înalță cam cu 50 de metri nemărginita câmpie, cu pământul ei negru ca gunoiul, cu lanurile ei de grâne, porumburi și alte sămănături, cu lipsa ei de verdeață, de păduri și de izvoare.

Fântânile trebuiesc săpate la adâncime de zeci de metri, ca să dai de apă. Din ele apa se scoate cu caii și cu vitele, fiindcă puterea omului este prea slabă s'o poată aduce la suprafața pământului. Tocmai de aceea satele pe câmpie sunt rari. Umbli zile întregi până nimerești vreo vale mai adâncă cu un fir leneș de apă, de-alungul căreia apoi satele se țin lanț. Vara dogoreala soarelui și lipsa de ploaie este atât de mare, încât multe ape nu mai ajung la Dunăre, ci

se pierd prin mlaștinile văilor, de pildă Mostiștea și Călmățurul.

Partea de Răsărit a Câmpiei poartă numirea de *Bărăgan*. Bărăgan și câmpie sau șes, au ajuns să însemneze acelaș lucru. Neamul nostru, când zice bărăgan, înțelege un câmp întins, o adevărată pustietate de iarbă înaltă. Și până mai acum 60—70 de ani bărăganele Câmpiei Române erau numai o pustietate de ierburi înalte, prin care rătăceau în voie cirezi de vite, cai și turme de oi mocănești.

I-a fost dat neamului nostru să facă din bărăganele de odinioară grânare pline pentru țară și cele străinătăți. Când colea pe la seceriș te nimerești în mijlocul holdelor legănate de boarea vântului în abureala dogoritoare a soarelui, când vezi porumburile săltând de-asupra pământului în fiecare zi tot mai înalte, când vezi întinsul brâu de grădini cu pomi și cu tot felul de verdețuri din jurul Bucureștilor, numai atunci îți dai cu adevărat seama de rodnicia fără seamăn a acestui pământ. Te oprești, te închini și fără voie șoptești: „Doamne, cu multe bună-tăți ai împodobit pământul sfânt al Țării, fă-ne,

în nemărginita Ța îndurare, vrednici de el și de bunătățile lui“.

Înțelegeți prea bine, pentruce Nemții, încăreau în 1917 în trenuri pământul negru al Câmpiei Române și-l duceau, să îngrașe cu el sărăcia țărinilor lor.

Toceai la marginea de Miazăzi a Câmpiei Române, de-alungul Dunării, se află o fâșie de pământ joasă, pe malul românesc al apei, în lățime cam de 10—20 de klm. Este *Lunca Dunării*, plină de lacuri, iezăre, gârle și mlaștini. S'ar părea un pământ netrebnic, totuș este de-o bogăție nemăsurată de pește, la fel cu cel dela gurile Dunării.

Partea apuseană a Țării Românești dintre Olt, Dunăre și munți, străbătută peste mijloc de apa Jiului, se mai numește și *Oltenia*. A avut și Oltenia pe vremuri un fel de stăpânire a ei, cu niște cârmuitori, la Craiova, numiți Bani. Aproape întotdeauna însă în decursul veacurilor s'a ținut de Muntenia. Este cel mai românesc ținut, unde nici un fel de străin n'a putut prinde rădăcină. Sunt Oltenii oameni mândri și dârji la fire, neam de vulturi liberi, ca și Moții din Munții Apuseni. Dela ei a pornit mai acum o sută și

ceva de ani răscoala *Domnului Tudor*, care a dus la deșteptarea Românilor, întocmai cum au pornit din Munții Apuseni și revoluțiile lui *Horea* și a lui *Iancu*, cari au scuturat iobăgia ungurească de pe neamul nostru din Transilvania.

Dar întocmai cum neamul nostru a coborât din munți și a cuprins și s'a așezat în tinuturi îndepărtate spre Răsărit și Miazăzi, tot așa a coborât și spre Apus, pe câmpia de câtră Tisa, dintre Murăș și Someș, cunoscută sub numirea de *Țara Crișurilor* sau *Câmpia Tisei*. Se aseamănă ca bogăție cu cea dela Dunăre și din Banat, dar este mai mlăștinoasă, fiindcă apele Murășului, Crișurilor și ale Someșului ies des din albie și acopăr cu apă locuri întinse. Aici a fost nevoie, ca albiile apelor să fie indiguite și să se facă paza lor, ca să fie în bună stare. De multe ori chiar și satele pe aici sunt apărate de ape prin valuri înalte de pământ.

Și aici casele, ca și în toate câmpiile și locurile fără păduri, sunt făcute din pământ și sunt acoperite cu stuf ori cu paie. Românii de aici, numiți *Crișeni* sau *Ungureni*, sunt gospodari vrednici și cu multă dragoste

de neam și țară, ea și Românii din întreg cuprinsul țării. Ungurii, cari au mai adus printre ei și Unguri de ai lor și Șvabi, cred, că îi vor mai stăpâni cândva, dar se înșală amarnic. Țara Crișurilor este și va rămânea pământ românesc și parte din trupul României, ca și oricare altă parte a pământului neamului nostru.

Dobrogea. Departe de munți, între Dunăre și Marea neagră, se află vechea țărișoară românească, — *Dobrogea*. — I-a fost dat neamului nostru — neam de munte, — să-și aibă și coasta lui de mare, și aceasta a fost găsită în pământul dobrogean. Cronicile și cărțile bătrâne fac amintire aci de țărișoare vechi românești, *Vlahia lui Asan*, *Țara lui Dobrotici* și a *Domnului Balica*. Mircea cel Bătrân și-a întins stăpânirea și peste acest pământ înstrăinat.

Dobrogea este ca o punte dela Miazănoapte spre Miazăzi, dela Dunăre spre Marea cea Caldă și spre cetatea vestită a Țarigradului, atât de mult dorită de neamurile, cari au năvălit de cătră Miază-Noapte și Răsărit spre bogățiile ei. Pământul ei vălurit, ridicat puțin de-asupra Mării Negre și de-a-

supra Dunării, foarte roditor și cu un cer aproape pururea senin și blând, a fost un fel de drum al năvălitorilor și un fel de popas pentru ei. Tocmai de aceea neamul nostru în decursul vremurilor s'a rărit aci mai mult decât în alte părți și a slăbit în puteri. Tocmai de aceea în Dobrogea găsim frânturi din multe neamuri, cum sunt Turci, Tătari, Bulgari, Ruși, Nemți, Găgăuți ș. a.

Încetul cu încetul însă și Dobrogea începe să devie iar românească. Românii, atrași de mare, sporesc în Dobrogea văzând cu ochii. Jumătatea de Miază-Noapte a ei este aproape peste tot locuită numai de Români. În jumătatea ei de Miazăzi tocmai acum se așează colonii numeroase și viguroase de Români, veniți aci din Bulgaria, Grecia, Albania și Sârbia, unde până în zilele noastre sunt sute de mii din neamul nostru. Pe măsură ce sporesc Românii din Dobrogea în număr și avere, scad celelalte neamuri. Turcii și Tătarii și stau gata de plecare în Asia, de unde au venit.

Nepoții voștri, ai celor cari citiți această cărticică, vor vorbi despre Dobrogea, ca despre un pământ curat românesc, ca despre

o prețioasă parte a întinsei moșii a neamului nostru. Și trebuie să și fie așa. Dobrogea are pentru România o valoare neprețuită, nu pentru pământul ei gras, nici pentru frumusețea și dulceața cerului ei senin și vesel, nici pentru zimbetul florilor ei mai pline de miresme decât în oricare altă parte, ci are preț pentru țărmorele ei de mare. Acest țărmore cu nemărginitele lui pustietăți de apă, nu înghiață niciodată. Sute și iar sute de vapoare — românești și străine — încarcă și descarcă peste întreg anul, mai cu seamă în portul Constanța, prisosul bogățiilor noastre, ducându-le în țări îndepărtate, din cari ne aduc în schimb mărfuri, cari ne lipsesc. Astfel Dobrogea este ca o poartă larg deschisă a țării noastre spre largul lumii întregi.

Apoi farmecul coastei mării noastre este neîntrecut. Cu soarele ei dătător de viață, cu lacurile pline de putere vindecătoare de boale și neputințe, atrage la el în fiecare vară sute de mii de oameni din toate unghiurile țării și din străinătate.

Toemai pentru aceea marele Domn Carol I. a legat-o de București și de trupul țării printr'o

cale ferată, care trece peste Dunăre la *Cernavoda*, pe unul dintre cele mai mărețe și mai lungi poduri din lume.

* * *

Și-acum să ne reîntoarcem de unde am pornit. Iată în mijlocul pământului românesc, măreții Carpați. Înăuntrul și pe la marginea trunchiului lor, întocmai ca crângile pline de roade ale unui pom îmbelșugat, stau țările românești: Ardealul, inima țării, Maramurășul, ca un copil orfan, plina de nădejdi Bucovina, marea a Moldovă, cu plina de taine Basarabia, de care o desparte numai Prutul. De altă parte Muntenia, unde a rodit totdeauna Românismul și de unde, când a sosit plinirea vremii, a pornit și desrobirea și *Unirea* cea mare a tuturor. Lângă ea stau surorile ei Dobrogea cea senină și Oltenia cea îndrăzneată. La Apus iată-l și Banatul, care totdeauna în mândria lui a voit să fie mai mare, decât este — și Domnul îi va ajuta, să-și împlinească gândurile — și la Apus de tot este bogata Țară a Crișurilor.

Au fost când țări de sine, când supuse altora; iar azi, din voia lui Dumnezeu și

urednicia neamului nostru, toate la un loc fac o singură țară, Țara cea Mare a neamului românesc :

Țara noastră — România întregită.

Să vedem în câteva cuvinte locul României între alte țări ale lumii. *Forma* ei este aproape rotundă, mai rotundă, decât a oricărei alte țări. Lucru, care nu este lipsit de însemnătate, fiindcă oștenii ei pot ajunge repede spre apărare în oricare colț al ei în vreme de primejdie.

Hotarele ei au o lungime de aproape trei mii de klm. Cine ar vrea s'o înconjoare pe jos, ar face acest drum în 150 de zile, dacă ar face câte o poștă la zi. *Hotarele* în cea mai mare parte sunt ape greu de trecut. Așa la Miazăzi este Dunărea, la Răsărit Marea neagră și Nistrul, care este asemenea unui șanț adânc, ușor de apărat. La Miazănoapte este Tisa, Munții Carpați și apa Ceremușului și a Nistrului.

Numai la Apus spre Țara Ungurească și spre Sârbia, este un hotar, care merge peste câmpie, pe loc deschis, dar razimul puternic al Munților Apuseni nu este departe de acest hotar. Precum vedem aproape de toate părțile avem hotare ușor de apărat, cu atât mai ușor, cu cât cei mai mulți vecini ne sunt prieteni și aliați.

Dintre *vecini*, la Miază-noapte, *Polonia* și *Cehoslovacia*, iar la Apus și Miazăzi, *Sârbia*, ne sunt ca și frații. Mai dușmănoși ne sunt Ungurii și Bulgarii, dar pizma lor izvorește tocmăi din slăbiciunea lor. Sunt țări mici și slabe. Rușii dela Răsărit tocmăi acum au recunoscut și ei drepturile noastre asupra Basarabiei, în semn de împăcare cu noi.

Mai mult însă decât orice, încrederea noastră trebuie să se razime pe vitejia de totdeauna a oștirii noastre, pe iubirea noastră de țară și pe trăinicia neamului nostru. *Țăria noastră trebuie să fim noi înșine.*

România are o *întindere* de aproape 300 de mii de klm. pătrați, cu aproape 19 milioane de locuitori. Ca întindere și număr de locuitori Țara noastră este printre țările tari ale lumii. În Europa numai Franța, Anglia,

Germania, Italia, Spania și Rusia sunt mai întinse și cu populație mai mare decât a noastră.

Pământul țării, văzurăm, că este, cât se poate de bine clădit. Avem și cetatea de munți, Carpații, în mijloc și apoi de jur-împrejur brâul de dealuri și podișuri și mai departe câmpiile pline de belșug.

De pământul țării țin și *apele*. Românul n'a iubit numai munții și dealurile cu pășunile și codrii lor, n'a iubit numai câmpiile cu pământul lor bogat, ci în sufletul lui a avut totdeauna dragoste și pentru apele lor, aci line și dulci, aci limpezi ca ghioara, aci turburi și sălbatece, aci „drumuri fără pulbere“, cum numește el Dunărea, „Dunăre, Dunăre, drum fără pulbere“, care îl ducea la frați înstrăinați, aci piedeci în calea dușmanilor înrâncenați. Pentru toate el a avut numai cuvinte de dragoste și le-a privit, ca făcând parte din moșta mare a neamului.

Afară de Dunăre și câteva pârâle din Dobrogea, toate apele coboară în toate părțile de pe coastele munților noștri. Așa avem în Ardeal, toamat peste mijlocul lui, *Murășul* cel lin. Despre el zice cântecul: Murăș,

Murăș, apă lină, Să mă duci în țară străină,
Să-mi faci parte de hodină. Și în adevăr mai
rar o apă mare, care să se miște atât de
leneșă ca el. Se duce, ca și *Someșul* și *Crișurile*, spre câmpia Ungariei și se varsă în
Tisa, care vine din Maramurășul nostru, în-
cercată de plute. Râul Bănățului este săl-
batecul *Timiș*, care a făcut mai cu seamă în
trecut multe pagube prin revărsările lui. În
Banat pe *Bega* umblă și vapoare mai mici,
cum de altcum umblă și pe Murăș, începând
dela Arad la vale.

Jul Olteniei, *Oltul*, care trece Carpații
tot din Ardeal, *Argeșul*, *Dâmbovița*, *Ialomița*
cu *Prahova* și *Buzăul* n'au o însemnătate
prea mare. Sunt însă de o frumusețe ferme-
cătoare printre munți. Pe ele nu umblă nici
măcar plute și nu sunt nici prea bogate
în apă.

Cu mult mai bogate în apă și mai mari
sunt apele, Moldovei: *Bistrița*, *Siretul*, *Prutul*
și *Nistrul*. Pe *Bistrița*, aci lină, aci sălbatecă,
coboară din Bucovina la vale neîntrerupt
plute. Pe *Siret*, *Prut* și *Nistru* umblă chiar
și vapoare mai mici. Toate apele acestea
în cursul lor de jos se lăfesc și fac mlaștini,

nelăsând satele și orașele să se apropie de ele. Toate apele României mai aduc apoi un mare folos. Pe lângă ele nu sunt numai mori ci și multe ferestre și fabrici de cherestea.

Podoaba apelor noastre este însă *Dunărea*. Este al doilea râu mare în Europa. Din pricina mărimii ei neobișnuite i se zice fluviu. Izvorește departe, în Germania, din munții ziși Pădurea neagră. Până sosește la noi trece prin următoarele țări: Germania, Austria, Cehoslovacia și Ungaria, adunând din toate o mulțime de ape mari și mici. Cea din urmă apă mare, pe care o primește, înainte de a intra în România, este Tisa. Fiindecă ori într-o parte, ori în alta a întin-sului pământ, de pe unde își adună apele, se întâmplă să fie ploaie, apele Dunării totdeauna sunt tulburi. De aceea i se mai zice și fluviul cel bălan. De sine înțeles, că chiar la intrarea ei în țara noastră, la Baziaș, ni se înfățișează ca o apă curgătoare foarte mare, lată de sute de metri, pe alocuri are chiar o lățime de peste 1 km. și afundă de mai mulți metri.

Începând dela intrarea ei la noi face hotar între noi și *Jugoslavia*, iar începând

dela vărsarea Timocului în ea, face hotar între noi și *Bulgaria*, până aproape de orașul nostru Turtucaia. De aci apoi mărețul râu ni se dă cu totul numai nouă, până când își varsă apele prin mai multe guri în *Marea Noastră*.

Nu departe de Baziaș, Dunărea intră în partea de Miazăzi a Bănătului în niște chei (strâmtoni de munți) de-o frumusețe sălbatecă, numite *Cazane*. Albia ei strânsă între munți înalți și drepți ca păretele, se îngustează în unele locuri atât de mult, încât poți arunca cu piatra peste ea. În schimb însă are o afunzime de zeci de metri. Pe alocuri apa clocotește și se învoburează ca într'un cazan clocotitor, de aci vine și numele de *Cazane*. Nu găsești apoi sate în valea îngustă, numai la depărtări de zeci de klm., înfundate în coastele dealurilor. Drumul, făcut pe malul românesc acum vreo 70 de ani, a trebuit prin cele mai multe locuri să fie săpat de-adreptul în stâncă.

De dincolo pe malul sârbesc, acum 1800 de ani, a săpat un drum marele nostru Traian, când avea rășboatele cu Daci, de ne-a adus pe noi aci. Drumul lui Traian a fost atât de

bine făcut, încât până azi se mai văd urme din el. Acest drum trecea dincoaci mai la vale, unde Dunărea iese biruitoare dintre munți, la Turnu-Severin. Până azi se văd la Turnu-Severin, când apele sunt mici, picioarele podului făcut de meșterii lui Traian, din piatră. Veacuri și veacuri au trecut de atunci și nici chiar puternicele ape ale Dunării n'au fost în stare să sfarme lucrul mânilor marilor noștri strămoși.

Din Cazane iese Dunărea la Orșova, când deodată își respiră undele pe-o lățime mare și înconjoară o bucată de pământ. Este insula *Ada-Kaleh*; mai demult toată era o cetate turcească, pe locul căreia până azi a rămas în mijlocul Dunării un sat mare și frumos locuit de Turci. Acești Turci sunt cei mai buni luntrași și mulți și trăiesc din luntrășie, fiindcă vine multă lume, să le vadă satul minunat așezat în mijlocul apelor, înconjurat de grădini cu pomi, cari nu rodese în altă parte a țării, cum sunt de pildă smochinii.

Ceva mai jos de *Ada-Kaleh*, Dunărea devine de nou foarte furioasă. Apele ei, numai spumă, încep a alerga, făcând un ade-

vărat vuet. Din fundul ei ies până la fața apei o mulțime de stânci. Când te uiți peste fața apei, pare că ar face o adevărată punte de trecere, pare că ai putea ușor sări din piatră în piatră până la malul sârbesc. Este însă numai o părere. Aici sunt vestitele *Porți de Fier ale Dunării*. Precum vedem sunt însă numai niște zăgazuri de pietri ieșite din fundul apei.

Din pricina lor însă nu puteau umbla pe Dunăre și prin Porțile de Fier și prin Cazane, numai luntri ușoare, dar și acelea numai cu multă grijă și greutate. Astăzi însă, începând aproape de la Baziaș până la Turnu-Severin, este un canal afund, săpat în stâncă până la fundul Dunării. Prin acest canal umblă vapoarele, încărcate cu mărfuri și călători. Cazanele și Porțile de Fier sunt astfel o minune făcută de Dumnezeu, dar și de puterea omului.

Apele Dunării numai la Porțile de Fier prin căderea lor au o putere atât de mare, încât dacă această putere ar fi transformată în fulger, adică electricitate, lucru, care de bună seamă se va și face, cu puterea astfel câștigată ar putea fi purtate aproape toate

trenurile din România. Așa însă se scurge neîntrebuințată cu apele Dunării și această uriașă bogăție, cum se pierd și altele sub ochii noștri, din pricina sărăciei și câteodată și a nepriceperii noastre.

De pe la Turnu-Severin apele Dunării curg lin și late. Ici și colo dacă mai ies din apă ostroave, adevărat limbi mai mari ori mai mici de pământ. Lunca Dunării, precum am amintit se lărgeste, având o lățime chiar de zeci de km. Pe malul românesc sunt pe luncă o mulțime de tezere și gârle pline de pești gustoși. Porturile noastre: *Calafat, Corabia, Turnu-Măgurele, Zimnicea, Giurgiu, Călărași* și altele, sunt mai departe de mal și sunt legate cu Dunărea de cele mai multe ori prin canale.

De îndată ce Dunărea curge numai prin România se desface în două brațe, cari închid la mijloc un ostrov mare, plin cu lacuri și pășuni, numit *Balta Ialomiței*, fiindcă ține până la locul, unde se varsă în Dunăre Ialomița. Nu peste mult însă apele Dunării iar se desface în două și mai formează și al doilea ostrov, cunoscut sub numele de *Balta Brăilei*.

Pe la sfârșitul lui lunie apele Dunării vin foarte mari și acopăr bălțile, ostroavele și lunca cu o mare de apă tulbure, urâtă. Dacă apele vin pe neașteptate, îneacă de multe ori mii de vite, cai, bivoli, oi și porci, cari se află la păscut în luncă și în bălți și cari nu pot fi duse repede la mal. Aceasta însă se întâmplă mai rar, fiindcă oamenii cunosc azi foarte bine umblarea și mersul apelor.

Approape de Brăila, Dunărea își are de nou apele adunate la un loc. Se mișcă încet și are o afunzime de mai mulți metri. Până la Brăila pot veni din Marea Neagră pe Dunăre, întocmai ca și pe mare, cele mai mari vapoare. În marile porturi, al *Brăilei* și *Galașilor*, și vin de pe mare, din toate colțurile lumii, vapoare cu mărfuri pentru noi. Dela noi încearcă în Brăila, mai cu seamă grâne și alte bucate, iar din Galați lemn și bucate. Vapoarele acestea mari coboară apoi la mare prin brațul din mijloc al Dunării, numit *Sulina*.

Dunărea aduce însă și mult nămol, care se așează pe fund. De aceea la vărsarea ei în mare s'a și desfăcut în mai multe guri și brațe. Brațul *Sulina*, ca să poată umbla pe

el totdeauna vapoare mari, a fost canalizat și este mereu curățit cu mari cheltueli. O comisie alcătuită de mai multe țări se îngrijește de el și acopere cheltuelile din vama plătită de vapoare.

Dela Brăila la deal, până în Germania, pe un drum de apă de a Dunării, lung de aproape 2500 klm., umblă vapoare ceva mai mici, anume pentru Dunăre. În România pe Dunăre transporturile le fac aproape numai vapoare românești, cari însă dacă este nevoie duc mărfuri și călători în toate șapte țările de pe lângă Dunăre, până departe la Belgradul sârbesc, Budapesta ungurească și Viena austriacă, orașe mari prin cari trece Dunărea.

Și aci este marea însemnătate a Dunării pentru neamul și țara noastră. Ne deschide nu numai drumul la Marea neagră, dar ne pune în legătură, pe unul dintre cele mai frumoase și mai lungi drumuri de apă, cu o mulțime de țări și neamuri din Europa.

De aceea am și scris ceva mai multșor despre Dunăre. Ea este ca o vână urlașe și dată țării noastre în cinste de Dumnezeu, care împrăștează întreg sângele țării. O

adevărată mândrie ne cuprinde la gândul, că pe cursul ei de jos și pe gurile ei, noi singuri suntem stăpâni. Oricare neam mare al lumii s'ar mândri la fel cu această stăpânire.

S'avem numai pace și răgaz timp mai mulțisor și neamul nostru va face, va trebui să facă, de-alungul Dunării lucruri mari. Tocmai acum se plănuește indignirea ei, ca lunca și bălțile să poată fi sămănate cu cereale. S'ar câștiga numai din acest loc cam o treime din grâul, cât îl produce azi țara întreagă. Este adevărat însă, că atunci bogăția de pește, care ne este cinstită azi de Dunăre, s'ar mai împuțina. În schimb însă am câștiga neasemănat mai mult din bucațele, ce le-am avea de aci. Pentru pește ne-ar rămânea întinsul loc dintre gurile ei și lacurile dela mare și din partea de Miazăzi a Basarabiei.

Iată că minunat și plin de bogății este nu numai pământul țării, ci și apele, mândrele lui ape.

Poporul Țării noastre.

În toate ținuturile amintite ale țării noastre partea cea mai mare a locuitorilor o dau **Românii**, care sunt peste 14 milioane din 18 și jumătate, câți locuitori are țara întreagă. Pe un kilometru pătrat trăiesc în România ceva peste 60 de locuitori. Avem prin urmare locuitori pușini față de întinderea țării. În alte țări, cu mult mai sărace decât a noastră, pe aceeaș întindere de pământ trăiesc chiar de două ori mai mulți oameni decât la noi.

La noi în țară ar putea cu ușurință să trăiască cel puțin de trei ori atâția oameni, câți sunt astăzi. Neștiind oameni de ajuns, cari să umplă pământul, slujbele și muncile țării, vin an de an și se așează printre Români, mai cu seamă prin orașe, dar chiar și pe la sate prin unele părți, tot felul de oameni din alte neamuri străine de noi. Acești venetici străini, cari de 1000 de ani sub diferite stăpâniri au fost aduși peste Români, sau au venit ei de bunăvoie, cum vin chiar și în zilele noastre, este bine să se știe, că nu toți ne vreau binele. De multe

ori sunt dușmani ai neamului și ai țării noastre.

Alt leac împotriva lor nu este, decât unul: să sporească neamul nostru și să umple el singur pământul țării. Nu ne putem plânde, că Românii n'ar avea copii mulți. Numai femeile noastre și poate și bărbații din Banat nu prea vreau să aibă copii. Incolo — mai cu seamă prin Moldova, Basarabia, Muntenia și prin locurile mai sărace de deal și munte ale țării, — casele Românilor sunt pline de copii. Copii prin urmare au Românii mai mulți chiar decât cele mai spornice neamuri din lume. Primejdia cea mare este deocamdată alta. Familiile de Români nu prea îngrijesc cum ar trebui copiii. De aceea cei mai mulți mor înainte de a ajunge mari, cei mai mulți mor chiar din leagăn. Când vine apoi câte-o boală năpraznică, duce la mormânt copil cu sutele și cu mii în câteva săptămâni. În felul acesta înzadar dă Dumnezeu binecuvântare casei Românului, împodobindu-o cu plăstare multe, dacă familia Românului nu știe să îngrijească, cum trebuie, acest dar dumnezeesc, care trebuie să fie copilul. Prin urmare chemarea fiecărei fa-

milit de Român trebuie să fie nu numai să aibă la casă copii mulți, ci și sănătoși în toată vremea, dela naștere și până la bărbăție. Să aibă fiecare Român și Româncă în paza lui copiii, căci cei de azi vor muri și a copiilor va fi țara cu toate bunătățile ei. Copiii vor fi în toate vremurile nădejdea și mântuirea țării și a neamului. Când este vorba de copii, nimeni să n'aibă teamă că vor umbla goi și flămânzi, căci încă nici un om vrednic n'a răbdat foame în această țară plină de bunătăți. Nu va pieri tocmă Românul în țara lui, unde se îngrașă și sporesc toți veneticii străini.

Prin urmare copii mulți și sănătoși să dea Dumnezeu fiecărui Român și gând bun să-i îngrijească ca pe ochii lui din cap. Ca să aibă însă țara, neamul și părinții bucurie și folos după ei, copiii trebuiesc și bine creșeuți. Cu toate că azi avem biserici și școli pentru popor în toate satele, încă și azi mai mult de jumătate din neamul nostru nu știe ceti și scrie, iar la biserică mulți se duc numai din Paști în Paști.

Așa în ziua de azi nu se mai poate! Ca neamul nostru să poată stăpâni și să se

poată folosi din plin de toate bunătățile pământului țării, trebuie să fie și luminat la minte și întărit în suflet. Biserica și școala fac și tăria sufletului și lumina minții. Păcat, neiertat nici de Dumnezeu, nici de întreg neamul românesc, face prin urmare Românul, care nu-și crește copilul în frica și temerea de Dumnezeu, care o învață prin slujitorii ei sfânta noastră biserică românească. Și acelaș păcat face și părintele, care nu face tot ce-i stă în putință ca copiii lui, băieți și fete, să știe cel puțin învățătura, câtă o dă școala primară în anii de școală. Și mai bine face acela, care nu-și uită de învățătura copiilor lui nici mai târziu, ci din toată sărăcia le mai cumpără și câte-o cărticică cu învățături frumoase, din care să citească pentru ei și altora, care ar vrea să-i asculte.

Când vom ajunge aci, atunci nu vor mai da peste noi alte neamuri mai tari la suflet și mai cu învățătură și nu vor aduna ei la safe și la orașe bogățiile, cari ar trebui să fie numai ale Românilor, căci numai ei sunt poporul băștinaș, adecă dintru începutul începuturilor, peste întreg cuprinsul țării.

În vremea din urmă putem spune cu bucurie, că au început și Românii să priceapă adevărul acesta. De pildă, prin părțile Sibiului, pe Olt, pe Târnave, prin unele părți ale Banatului, Munteniei și Olteniei au început să priceapă rostul școlii. Dragostea lor pentru învățătură crește zi de zi și numărul neștiutorilor de carte se împuținează văzând cu ochii. Deodată cu luminarea minții și cu bunăstarea în ale averii, să nu slăbească însă nici celelalte virtuți, cum se întâmplă prin unele locuri, cum tocmai văzurăm, că prin Banat nu prea au copii.

Dintre virtuțile mari ale neamului nostru de pretutindeni amintim aci câteva pentru o întărire și mai mare a lor. Românul este înainte de toate iubitor de casa, de moșia, de satul și de țara lui, pentru care când i se cere își dă și viața. Ține mult la legea lui strămoșească. Biserica pentru el totdeauna a fost casa lui Dumnezeu, iubește munca și cinstea. Cinstea și omenia la el totdeauna a prețuit mai mult decât averea. Se supune bucuros legilor țării și este oștean viteaz în bătălie. Primește bucuros pe drumeț în casa lui și ospătează și ajută pe cel năpăstuit. li

place cântecul și este vesel și în trezvie. Ii place ce-i frumos și cu dreptate. De aci și portul lui frumos și hainele lui curate, făcute de mâna harnică a femeii lui. Nu râvnește la ce-i al altuia și nu-i pizmaș. Iată tot atâtea virtuți mari, pe cari le-ar dori să le aibă orice popor din lume. Dacă ar fi și mai cruțător cu câștigul lui și al familiei lui, dacă ar fi mai cumpătat la băutura și cu vorbe mai creștinești în casă și afară de casă, dacă ar iubi mult învățătura și curățenia și ar fi mai înerezător în povăța bună, puține neamuri ar fi în lume ca al nostru. Dar, dacă nu va lipsi gândul bun și vremuri de pace, se vor îndrepta și aceste lipsuri și altele cari vor mai fi, căci Românul are și inimă bună și minte înțelegătoare. Numai așa a putut el răzbi de 2000 de ani prin toate urgiile și greutățile aduse de oameni și vremuri peste el.

Dacă ar fi fost Românii un neam de oameni ticăloși și netrebnici, de mult s'ar fi stâns de pe suprafața pământului. Drednicia lor însă i-a ținut și-i va ținea tari și în viitor, alături de alte neamuri mari.

Cu toate că Românii dau numărul cel mai mare în toate părțile țării, totuș din felurite pricinii au venit printre ei și alte neamuri, unele mai bune, dela cari a învățat chiar multe lucruri folositoare, altele rele și urgisite.

Așa prin Ardeal, Banat, Maramurăș și prin Țara Crișurilor sunt și *Unguri*, veniți aci, în vremea stăpânirii lor din Țara Ungurească. Ei sunt așezați mai mult în orașe și prin locurile cu fabrici și cu mine. Sunt un neam mândru, semeț, iuți la mânie și veseli. Iubesc cam mult petrecerile. Ungurii adevărați au două virtuți mari: sunt oameni de cuvânt și au știut porunci. Cuvântul Ungurului a fost cuvânt, în care te-ai putut încrede oricând și porunca lui a fost poruncă, de cari a trebuit să se țină toată lumea. Vicleșug și minciună n'a ieșit din gura lui. Iată două lucruri, cari ar trebui să le deprindă oricare Român. Căci mare lucru este: să fii totdeauna deschis la inimă și să ști cui, când, cum și ce să poruncești.

Vorbesc aceeaș limbă cu Ungurii și *Săcuii*, aduși de ei în părțile de Răsărit ale Ardealului. Incolo firea și năravurile Să-

cuilor sunt ca și ale Românilor. Și nici nu este de mirat, fiindcă jumătate din ei au nume românești de familie, dovadă că cei mai mulți sunt Români, care și-au uitat limba și și-au părăsit legea.

Mai sunt apoi în România prin Bănat, Țara Crișurilor și prin Ardeal, prin părțile Sibiului, Brașovului, Târnavelor și a Bistriței *Nemți* aduși de Unguri, prin Bucovina aduși de Austriaci și prin Basarabia aduși de Ruși. Virtutea acestui popor este cinstea, hărnicia și buna rânduială în gospodărie. Sunt cel mai luminat și mai bine înstărit popor din cuprinsul țării noastre și iubesc mult școala și învățătura. Dela ei au mai învățat și Românii noștri multe lucruri bune. După Români, ei sînt mai mult la țara noastră.

Prin părțile de Miază-noapte ale Bucovinei și ale Basarabiei sunt *Ruteni*, aduși de Austriaci și de Ruși. Rutenii sînt un neam înapoiat, dela care n'avem să luăm nici o pildă. Nu ne prea au dragi. Să le fie de bine, pe noi însă de asta nu mult ne doare capul!

Prin părțile de Miazăzi ale Basarabiei și prin Dobrogea mai sînt și *Bulgari*, veniți aci tot în vremurile mai noi. Ei sînt foarte

harnicii și fin mult la neamul lor. Nu ne iubesc nici ei, din fericire sunt însă prea puțini, încât să poată fi pentru noi o primejdie.

Mai sunt apoi aproape prin toate orașele Țării noastre, dar mai cu seamă prin Maramurăș, Bucovina, Basarabia și Moldova mulți *Jidovi*. Sunt și au fost un neam foarte iubitor și doritor de bani. Munca cu brațele o ocolesc. De aceea cei mai mulți sunt neguțători. Iși dau însă și viața pentru copii, neamurile și legea lor. Și numai această dragoste nemărginită pentru neamul, familia și legea lor, i-a ținut mii de ani.

Celelalte frânturi mai mici de neamuri cum sunt Țigarii, Grecii, Sârbii și alții sunt prea puțini încât să numere ceva.

Cam a patra parte din toți locuitorii Țării noastre, precum vedem, sunt de alt neam decât noi și mai mult sau mai puțin străini de neamul și de legea noastră. Cei mai mulți dintre ei stăpânesc orașele țării. Aceasta este o mare primejdie pentru neamul nostru, fiindcă în zilele noastre tot binele și tot răul pornește din orașe. Neamul nostru cât mai curând cu putință trebuie să cucerească orașele. Să nu ste Românu! la oraș numai ca

domn ori ca slugă, ci și ca negustor, meșter și fabricant. Să nu se mai păzească neamul nostru nici de negustorie, nici de meșteșuguri, nici de munca în fabrică, fiindcă fără de acestea nu vom putea fi cu adevărat stăpâni la orașe, după cum suntem la sate și la munte. Străinii din țara noastră tocmai de aceea au cuprins orașele și orice lucru de care are Românul nevoie, trebuie să-l cumpere dela străin.

Un neam mare, cum este al nostru, trebuie să-și aibă și neguțătorii, meșterii și fabricanții lui. Bine face deci cine are mai mulți copii, dacă dă dintre ei și la neguțătorie, meșteșug și fabrică.

Avuțiile României.

Bogățiile pământului. Patru avuții mari are țara noastră: cerealele sau bucatele, pădurile, vitele și petrolul. Afară de aceste patru izvoare mari de venit mai are o mulțime de felurite avuții mai puțin însemnate, cari lipsesc însă multor țări ale pământului.

Țara noastră este o țară agricolă, adecă cei mai mulți oameni — din fiecare 100 mai mult de 80 — trăiesc din lucrarea pământ-

tului. Aproape jumătate din suprafața întregii țări este sămănată și lucrată de mâna harnică a plugarului român. Cu drept cuvânt suntem numiți o țară de țărani, adecă de plugari. Cele mai bune pământuri pentru agricultură sunt câmpiile amintite, apoi Moldova, Basarabia, Dobrogea, Banatul și părțile nemuntoase ale Ardealului, dar mai cu seamă câmpiile.

Cu toată hărnicia țăranului nostru, totuș, România nici azi n'a ajuns să aibă atâtea cereale, câte avea înainte de 1913. Ca să se vadă, cât suntem de înapoiași în lucrarea pământului, ajunge să dau următoarea pildă. Este în Apusul Europei o țară cu numele Dania sau Danemarca. Pământul acestei țări este cam neroditor și nisipos. Totuș, Danezii îl lucrează atât de bine, încât o holdă de grâu de a lor dă de trei ori mai mult grâu, decât o holdă de grâu dela noi, sămănată chiar în cel mai gras pământ, de pildă în Bărăgan, unde avem pământul cel mai negru, gras aproape ca gunoiul. Noi, după grăsimea pământului nostru, ar trebui să luăm cel puțin de patru ori mai mult grâu, decât luăm azi; bine înțeles, dacă s'ar pricepe țăranul nostru

la lucrarea pământului așa, cum se pricep Danezii.

Este bine să nu uitte plugarii noștri un lucru. După războiu țara le-a dat prin reforma agrară din moșiile boerești, grofești și altele, cari se mai găseau, o întindere de aproape 6 milioane de hectare, adică aproape o cincime din întreg pământul țării. Această întindere urlașă de pământ li s'a dat însă cu o mare îndatorire, obligație, cum s'ar zice: să-l lucreze și să-l lucreze și să scoată din el roade și mai multe și mai bune, decât stăpânii dela cari a fost luat. Li s'a dat, să aibă și ei și familiile lor, dar și țara, folos mai mare, decât mai înainte.

Plugarul român mai trebuie să mai știe un lucru, pe care cei mai mulți nu-l știu. Pământul în țările străine nu se mai lucrează așa simplu, cum îl lucrau cei bătrâni și cum se lucrează până azi la noi. Se lucrează cu unelte mai bune, cu mașini, cu meșteșug, care trebuie învățat chiar în școală, se seamănă cu semințe alese și potrivite pentru fiecare ținut și pământ anume. Plugarii noștri să plece de acum urechia la povețele de acest fel. Să învețe de ori unde și ori-

când mai buna pricepere de a lucra pământul.

La noi în țară sunt azi o mulțime de școli de agricultură, adevă de lucrarea pământului, școli făcute anume pentru copiii de plugari. Dupăce un copil va ieși din această școală și se va reîntoarce la lucrarea pământului, petecul de pământ lucrat de el va da roadă și mai multă și mai bună, decât al vecinului, care-l lucrează numai după cum a prins din bătrâni. Tot pentru o mai bună lucrare a pământului bine fac cei care-și cumpără, ori singuri, ori întovărășiți cu alții, unelte și mașini bune ș. a.

Pământul deci va trebui lucrat în viitor mai bine, decât azi, fiindcă altcum nu se va mai plăti lucrarea lui. Lucrul pus nu va putea fi răscumpărat cu prețul bucatelor prea puține și țara nu va mai putea vinde înafară nimic, fiindcă alte țări vor vinde bucate și mai bune și mai ieftine, fiind plugarii lor mai meșteri în lucrul pământului.

Până astăzi însă țara noastră a avut destule cereale: grâu, porumb (cucuruz), orz, ovăz și săcară, încât în fiecare an poate vinde la alte țări lipsite, cam o treia parte

din toată recolta; adecă cam 300 de mii de vagoane de bucate ies an de an din țară. Afară de acestea ne mai întrec și alte roade ale pământului, cari se vând în străinătate cu preț bunișor, chiar și azi, așa floarea soarelui, din cari se seamănă multă prin Basarabia, rapiță, fasole, tutun, zahăr ș. a.

Suntem apoi în locul al patrulea ca țară producătoare de vin din lumea întreagă. Sunt vestite vinurile de pe Târnave și Murăș, de pe la Arad, Drăgășani, Odobești, Cetatea Albă și altele. La fel avem tot în regiunea dealurilor tot felul de fructe alese, ca prune pentru rachiu, nuci foarte căutate în străinătate. Din nuci vindem în anii buni până la 10 mii de vagoane cu preț foarte bun ș. a.

Dintre cereale cel mai iubit de plugarul nostru este porumbul, deși în străinătate este mai cu preț și mai căutat grâul. De aceea i se spune mereu plugarului nostru, să samene grâu cât mai mult.

Tot din pământ mai avem și bogăția pădurilor. Din lemn vindem în fiecare an țărilor lipsite cam 100 de mii de vagoane de lemne de foc și lucrute pe jumătate. Pădurea va rămânea totdeauna una dintre cele

mai de preț bogății ale țării. De aceea o și apără cu asprime o mulțime de legi, cam neînțelese de plugarii noștri. Cam a patra parte din suprafața țării este acoperită cu păduri. Avem păduri de brad, cari sunt cele mai multe, apoi de fag, bun pentru foc și de stejar, cari sunt mai cu seamă prin Banat, Țara Crișurilor și prin Moldova. Mai puține păduri sunt în Dobrogea și Basarabia, mai multe și mai frumoase în Bucovina.

Pășunile și fânețele acopăr cam a șasea parte din suprafața țării. Cele mai multe sunt în ținutul dealurilor, mai cu seamă prin Ardeal și prin Bucovina.

Animalele. Tot prin Bucovina, Ardeal și Banat sunt și cele mai frumoase și mai de preț vite din țară. Și pășunile și fânul din aceste ținuturi sunt foarte gustoase pentru vite, dar și grija, am putea spune aproape pârintească, care li se dă, precum și soiul lor ales, toate fac ca vitele din aceste părți să fie o încântare pentru ochiul privitorului. Când le vezi păscând frumoase, grase și vesele, îți vine să le săruți și pe ele și pe stăpânul lor, care le îngrijește atât de bine.

Foarte slabe vite au plugarii noştri prin Oltenia, Muntenia şi Moldova. Neîngrijindu-le cum trebuie, se păgubesc nespuse de mult şi pe ei şi ţara. Sunt şi de soiuri rău şi neîngrijite. Numărul vitelor cornute din România este cam de 5 milioane de capete. Atât numărul lor, cât şi soiul lor, poate fi mult îmbunătăţit, mai cu seamă, când şi plugarii noştri se vor deprinde cu bunul obicei, de a sămăna şi pentru vite ierburi şi plante de nutreţ cât mai multe.

Multa iubit Românul în toate vremurile oile. Sute şi sute de mii de oi din vremuri străbune păşteau vara prin munţii noştri, iar de cu toamnă erau coborâte la iernat jos, spre Dunăre şi Marea neagră. De când însă şi la câmp sămănăturile acopăr totul, marii noştri oieri de odinioară au sărăcit. În schimb însă în întreaga ţară nu se găseşte familie de plugar, care să nu aibă şi oi pe lângă casă. Sunt preţuite mai cu seamă pentru lâna lor, din care femeile fac haine şi postavuri pentru familie. Numărul lor în ţară este cam de 14 milioane. Lâna lor însă n'ajunge pentru trebuinţele ţării, aşa că trebuie să mai cumpărăm multe stofe dela alte ţări, pe bani scumpi. Bine ar

fi deci, ca numărul oilor să sporească și să se samene și mai multă cânepă, în și bumbac, să se crească și viermi de mătase mulți, ca cel puțin pe haine să nu dăm banul la străin.

Mult folos mai aduc apoi pentru hrănirea țării și porcii, în număr de 3 milioane. E bine să se știe, că dintre tot felul de animale, porcii de soiu, tineri și grași, sunt mai ceruți de țările străine, păcat că nu avem destui pentru vânzare în străinătate.

De soiu ales sunt apoi și caii dela noi, cari mai ales la câmp încep să fie tot mai mult folosiți la lucrarea câmpului. Caii cei mai frumoși se găsesc în Dobrogea și Basarabia, iar porcii cei mai de soiu prin Banat și Țara Crișurilor. Oile cele mai multe și mai de soiu sunt prin Dobrogea și Muntenia. Precum vedem, aproape fiecare ținut românesc își are și animalele, la care ține mai mult.

Ca încheiere și despre animale putem spune, că harnicii și isteții noștri plugari zi de zi le vor spori tot mai mult, vor ținea soiurile cele mai alese și le vor îngriji tot mai bine, așa că vor rămânea și de acum înainte una din marile bogății ale țării. Afară

de acestea mai sunt apoi crescute la noi o mulțime de paseri de curte, albine ș. a.

Bogățiile din pământ. Am vorbit până acum despre bogății a căror sporire și îmbunătățire spre binele țării stă în primul rând în lucrul mânilor harnice și în puterea minții luminate a plugarului român. Vom aminti în cele ce urmează câteva din bogățiile mari, cari sunt în pământul țării noastre, cum sunt petrolu, cărbuni, aur, argint, fier, sare ș. a. Aceste bogății mari numai în măsură de tot mică sunt avere țărănească, fiindcă pentru scoaterea lor din pământ și prelucrarea lor, se cer bani foarte mulți și învățătură multă, lucruri, cari nu se mai pot cere țăranului, oricât de bogat și oricât de luminat ar fi el.

De aceea legile noastre spun, că toate bogățiile, cari se află sau se vor mai afla de acum înainte în pământul țării, rămân și sunt ale Statului, adică ale țării întregi. Statul poate da însă dreptul de a le scoate din pământ și altora, cari au bani, voie și pricepere să facă acest lucru. De aceea vedem, că cele mai multe din aceste bogății sunt scoase din pământ sau de către Stat sau de către societăți sau tovarășii de oameni

cu bani, iar țărani sau alți locuitori sunt numai muncitori la aceste lucrări. Așa este în toate țările, așa va rămânea și la noi, fiindcă nici nu se poate altcum.

Cea mai mare bogăție subpământeană a țării noastre este *petroleul*. Petroleu se află la noi în Moldova și în Muntenia. Suntem a cincea țară din lume, care avem mai mult. Mai mult decât noi au numai America, două țări din Asia și Rusia. De petroleu are însă lipsă azi aproape fiecare om din lume, fiindcă din el se scot în fabricile de petrol o mulțime de lucruri. Așa din petroleu se scoate petroleul de luminat în lampă, unsoare și ulei de uns orice fel de osii la cară, trenuri, la tot felul de mașini, benzină la motoare, automobile, mașini de sburat, vapoare pe apă ș. a., ceară, leacuri de vindecat și alte lucruri multe și folositoare. Cu bună dreptate se zice că trăim azi, în vremea sau în lumea fierului și a petrolului, fiindcă viața omului de azi, fără materiile și lucrurile făcute din acestea două, nici nu s'ar putea închipui. Până mai acum trei, patru ani banii cei mai mulți ne veneau pentru bucatele (ce-realele) și vitele vândute, azi petroleul stă la vânzare în locul dintâi. Se scot cu totul

azi peste 600 de mii de vagoane de petrol din pământul țării și cam 400 de mii de vagoane, pline cu materii fabricate din petroleu, sunt vândute la alte țări străine.

Partea cea mai mare din petroleu iese din țară prin portul Constanța peste întreg anul. Din locurile, de pe unde iese singur din pământ și dela fabricile mari din Ploești și Câmpina, cari îl curăță, sunt până la Constanța țevi prin pământ, prin care petroleul curge singur la vapoarele, car îl încarcă și-l duc apoi în țări străine.

Amintim aci, că cele mai multe societăți, cari îl scot și curăță, sunt societăți străine, fiindcă nici Statul nostru, nici Românii noștri, n'au avut destul bani, ca să facă ei aceste lucrări scumpe. Cei mai mulți slujbași însă și aproape toți lucrătorii dela petrol sunt numai Români. Se credea la început, că Românul nu va fi destul de iscusit, ca să fie primit în lucru și slujbă la aceste lucrări. Azi însă este lucru dovedit, că Românul i se pot da orice fel de lucrări, fiindcă le învață meșteșugul și mai repede și mai bine, decât oricare străin. N'are însă bani, este

prea sărac, ca să fie el stăpân deplin pe toate bogățiile țării lui.

Prin cruțare și străduință însă tot vor trebui să ajungă în stăpânirea Românului și cele mai multe din bogățiile din pământul țării lui.

Inrudit cu petrolul este și un fel de abur, care iese în Ardeal din pământ, numit gaz metan. Cu gaz de acesta sunt astăzi purtate toate fabricile din Uioara, Turda, Târgu-Murășului, Mediaș și Sânmărtin, iar locuitorii din aceste orașe încălzesc cu el și casele lor, fiindcă arde, încălzește și luminează ca și petrolul. Gaz metan s'ar putea scoate pentru încălzitul Ardealului întreg. Ca să se scoată însă prin țevi din pământ și să fie dus tot prin pământ, se cer cheltueli foarte mari, pentru care deocamdată nu sunt bani. Rămâne însă o mare rezervă de bogăție a țării noastre pentru viitor.

Tot la ardere se mai folosesc și cărbunii. Cărbuni mulți avem la Petroșeni și orașele și satele din jur, apoi în foarte multe locuri din Banat, de ex. la Anina, unde sunt cei mai buni cărbuni din România. Cărbuni mai puțini și mai slabi avem de altcum în foarte multe locuri.

Mai are apoi pământul țării noastre fier, aramă, plumb, aluminiu și alte metale, din cari se fac tot felul de unelte. Mine de fier avem lângă Hunedoara, la Reșița și în alte locuri. Este și el foarte prețios, dar n'avem de-ajuns, încât trebuie să cumpărăm și fier și tot felul de mașini făcute din fier din străinătate.

În Europa țara noastră are apoi cel mai mult aur, metalul cel mai frumos, scump și căutat din lume. La noi sunt mine de aur în Munții Apuseni, de unde vine Crișul Alb, Ampoiul și Arieșul, apoi la Baia Mare și împrejurimi. Mai mult se scoate însă din minele de pe lângă Brad, pe Crișul Alb. Îl scot din pământ și sunt proprietari de mine de aur și mii de țărani de-ai noștri, mai cu seamă din satele din jurul Abrudului. De mii de ani mulți din locuitorii acestui ținut trăiesc din vânzarea aurului și argintului, pe care-l scot din minele lor. Cel mai mult îl dă însă societatea românească Mica dela Brad. Aur mai puțin se află apoi și prin alte părți ale țării, lângă Olt, în Munții Lotrului, în Maramureș și Banat. Dreptul de a-l cumpăra îl are numai Banca Națională a Româ-

niei și în contul lui scoate apoi toți banii, câți îi avem în țară.

Țara noastră are apoi atâta sare în ținutul dealurilor dimprejurul Carpaților, încât ar ajunge sute și poate mil de ani tuturor oamenilor din lume. Din ea vindem în străinătate puțină, fiindcă aproape toate țările au destulă. Sarea este toată a Statului.

Din pământul țării noastre ies apoi tot felul de izvoare vindecătoare. Mai avem tot felul de pietri folositoare, cari lipsesc cu totul din unele țări, cari n'au munți. Așa este piatra din care se face varul și țimentul, apoi alta din care se face sticla, apoi marmoră din care se fac monumente și alte pietri număroase.

Din toate acestea se vede, că Dumnezeu a înzestrat pământul țării noastre și înlăuntrul lui cu tot felul de avuții.

* * *

Cele mai multe din aceste avuții, ca să poată fi folosite, trebuie să fie prelucrate în *fabrici*. Țara noastră are și tot felul de fabrici, încât aproape tot de ce avem lipsă se poate azi fabrica la noi în țară. Cele mai multe și mai însemnate fabrici sunt în Banat

și în Ardeal. Aproape în fiecare oraș din aceste ținuturi aflăm și felurite fabrici.

Așa la *Reșița*, în Banat, sunt cele mai mari fabrici de fierărie și de tot felul de mașini și arme. *Societatea Reșița*, afară de felurite fabrici, are în Banat și mine de fier și de cărbuni, păduri și domenii întinse. Bani societății sunt în cea mai mare parte ai Românilor.

Insemnăm însă aici, că și fabricile cele mai multe dela noi din țară sunt tot ale străinilor și nu ale Românilor. Chiar și muncitorii din aceste fabrici sunt cei mai mulți din alte neamuri și nu Români. Fabrici multe sunt apoi în Timișoara, Arad, Turda, Sânmărtin, Mediaș, Sibiu, Brașov ș. a. Sunt apoi foarte multe fabrici în București, Ploești, Azuga, Galați și câte una-două aproape prin toate orașele țării.

Cu toate că avem fabrici foarte multe, chiar mai multe mii, totuș, multe mărfuri fabricate le cumpărăm din țări străine. Pe mașini, fierărie și pânzeturi tes dela noi din țară cei mai mulți bani.

Lucrurile fabricate sau lucrate de meșteri pricepători, cari cei mai mulți, iarăș,

nu sunt Români, sunt puse în vânzare prin târgurile și prăvăliile orașelor de neguțători tot străini. Negustoria o fac la noi în țară în primul rând Jidovii, apoi Grecii, Armenii și Nemții. Negustori și meșteri români sunt puțini. Sunt orașe prin Bucovina, Moldova și Basarabia, în cari nu găsești de loc nici meșteri, nici negustori români. Să nu mai vorbim de fabricanți români, fiindcă de aceștia nu se găsesc decât de leac în țara întregă.

Prin Oltenia însă aproape toți negustorii și meșterii sunt numai Români. Bine ar fi ca pilda Oltenilor s'o ia și Români din celelalte părți ale țării, căci, totuș, este mare rușine, ca un popor mare ca al nostru să lase străinilor tocmai meșteșugurile și negustria, cari aduc cei mai mulți bani la chimir.

Până când nu va pune Românul mâna și pe aceste, nu va fi cu adevărat stăpân în țara lui. Deci încă odată: plugarul român, care are mai mulți băieți sau fete, bine face dacă mai dă pe câte unul și la oraș, la negustorie, meșteșug ori fabrică. Fără puțină învățătură însă n'au ce căuta la oraș decât cel mult slugi la străini.

Satele și orașele țării.

Partea cea mai mare a locuitorilor țării trăiește în sate. Din 100 de locuitori, cam 80 stau în sate și numai 20 în orașe. Mai mulți locuitori sunt în orașe față de sate în Bucovina. Jidovii mulți de aci trăiesc mai mult în orașe.

Românii noștri sunt un popor de sate. N'ar fi nici un rău în aceasta, dacă n'ar avea orașele azi marea însemnătate pe care o au. Din orașe pornește spre sate tot binele și tot răul. Aci se tipăresc cărțile și gazetele cu tot felul de învățături și îndemnuri pentru popor; unele bune, altele rele. De aci pornesc apoi pe sate tot felul de apostoli și propovăduitori, tot felul de propagandiști, cum li se spune azi, unii, cari vreau binele poporului, dar sunt alții, cari prin tot felul de minciuni vreau răul țării și al poporului. În orașe se face politica țării, care, după cum sunt și oamenii, cari o fac, poate să fie bună, dar poate să aducă și pieirea țării și a poporului. Din orașe se face apoi cărmuirea țării.

Mai pe sus de toate însă în orașe se adună partea cea mai mare din bogățiile

țării, în primul rând banii. Gândească-se acum fiecare, dacă partea cea mai mare a orașelor din țara noastră nu sunt locuite de Români, ci de străini, cari de multe ori nu prea vreau binele țării românești și al Românului, nu ne putem trezi într'o bună zi cu mari primejdii pentru noi, pornite chiar din orașele înstrăinate ale țării noastre? De aceea orașele vor trebui făcuie românești cu orice preț.

Satele. Dar să vedem în câteva cuvinte satele. În ținuturile muntoase și deluroase satele sunt împrăștiate, de multe ori pe întinderi mari. De multe ori îți trebuie o zi întreagă să le străbați peste văi și peste dealuri, dela un capăt la altul. Așa este de pildă satul Scărișoara din Țara Moșilor și altele. Oamenii din aceste sate prin cumpărături ori schimburi, încă din vremuri vechi și-au adunat la un loc moșioara, făcându-și de cele mai multe ori casa și acareturile pentru animale în mijlocul moșiei. Sunt foarte frumoase satele cu casele împrăștiate în mijlocul grădinilor de pomi. Așa sunt până azi cele mai multe sate românești.

Totuș, satul adunat dă oamenilor unele înlesniri mai mari. De pildă copiii pot cer-

cefa mai ușor școala. Oamenii se pot aduna mai ușor, să se ajute și să se sfătuiască între ei spre binele tuturor. Pot să cerceteze și sfânta biserică mai ușor. În satele adunate mai au apoi și zile de târg, unde-și pot schimba produsele, pot să-și facă drumuri mai bune, biblioteci, case naționale și alte întocmiri folositoare pentru obște și pe cari nu le poate face cu atâta ușurință un sat împrăștiat.

Au început să înțeleagă și Românii aceste lucruri și în multe părți ale țării avem azi sate mari și frumoase, aproape ca orașele. Sate mari și frumoase au Românii de prin părțile Sibiului, ale Brașovului, prin Banat și Țara Crișurilor, prin Bucovina, apoi pe Câmpia Română, pe văile unor râuri, cum sunt pe Prahova, pe Murăș ș. a.

Cele mai frumoase sate le au însă fără îndoială Nemții din România, în primul rând Sașii, cari sunt și cei mai bine înstăriți dintre toți locuitorii țării. Multe dintre satele lor au chiar lumină electrică și apă pentru ei și animale din apaducte, adecă care vine singură pe țevi prin pământ. Au apoi prin satele lor cooperative, biblioteci, fabrici și

altele. Să ne gândim de pildă la satul săsesc Cisnădia de lângă Sibiu, unde aproape toți locuitorii sunt și fabricanți de postav.

Orașele. Întâiele orașe din România de azi au fost întemeiate de Nemți, așa au fost întemeiate de Nemți aproape toate orașele mai de seamă din Ardeal, Banat și Bucovina, precum și unele din Muntenia și Moldova.

Totuș, multe dintre ele s'au născut ca orașe românești, mai cu seamă prin vechile țări românești ale Munteniei și ale Moldovei.

Întâitul oraș al țării este *Bucureștii*. Este așezat aproape în mijlocul Câmpiei Române, pe apa Dâmboviții. Este cel mai mare și mai frumos oraș al Românilor. Are 650 de mii de locuitori. Aci este și reședința Domnitorului României. Aci stă guvernul și aci se adună și parlamentul, care face legile țării. Aci este cea mai înaltă judecătorie, numită Înalta Curte de Casație. Aci este tovărășia celor mai învățați Români, numită Academia Română. Aci se tipăresc cele mai multe cărți și gazete. Aci se face negoțul cel mai mare și aci sunt și cele mai multe fabrici de tot felul. Are o mulțime de biserici și

de școli înalte. Aci stă și capul bisericii ortodoxe române, Patriarhul României. Are o mulțime de parcuri și străzi foarte frumoase, numite bulevarde, înfrumusețate cu statuile (chipurile) în piatră și bronz ale bărbaților mari și învățați ai neamului nostru. Mai are apoi biblioteci și muzee, în cari se pot vedea o mulțime de lucruri frumoase. Cu un cuvânt *Bucureștii este* întâiul oraș al țării, este *Capitala României*. Fiecare Român ar trebui, ca cel puțin odată să-l vadă.

Bucureștii în trecut a fost capitala Munteniei sau Țării Românești. În Muntenia mai avem și alte orașe frumoase. Vom aminti aci numai câteva mai însemnate. Lângă Dunăre este *Brăila* și *Galații* din Moldova, sunt porturi mari, în cari încarcă și descarcă o mulțime de vapoare, mărfuri. Au și magazine mari, în cari se depozitează mărfurile, în primul rând cerealele.

Pe drumul dela București spre munte sunt *Ploeștii*, unde sunt zeci de fabrici mari, în cari se curăță petrolul, iar mai la munte este mândrul oraș *Sinaia*. Aci se află Castelul Peleş, cu reședința de vară a Domnitorului, în mijlocul codrilor de brad. Din

Sinata duc prin minunate păduri de brad o mulțime de cărări până în vârful munților Bucegi, la peste 2400 de metri până la vârful Umul, unde se află și o casă mare de adăpost pentru drumeții noștri de munte, ziși turiști. Tocmai în șeaua muntelui în drumul spre Brașov este și frumosul orașel de munte, *Predealul*.

Spre Răsărit de linia București-Predeal se află orașele *Buzău* și *Râmnicul Sărat*, cari fac mare negoț cu vinurile multe din această regiune, iar spre Apus se află *Târgoviștea*, *Câmpulungul*, *Piteștii* și *Curtea de Argeș*. Lângă *Târgoviște*, la *Mănăstirea Dealul*, se păstrează capul celui mai mare Domn român, al lui *Mihai Viteazul*, omorât mișelește la *Turda*, iar la *Curtea de Argeș* este cea mai frumoasă biserică din Țara Românească, în care sunt înmormântați și marii regi ai României *Carol I* și *Ferdinand*.

În Oltenia cel mai mare oraș este *Craiova*, cu mori mari și negoț întins de cereale. Mai spre munte este *Târgu-Jiu* și *Râmnicul Vâlcei*, iar la Dunăre, lângă vechiul pod a lui *Traian*, este orașul *Turnu-Severin*, cu o fabrică de vapoare.

În Dobrogea cel mai frumos oraș este portul nostru dela Marea Neagră, *Constanța*, cu magazine mari pentru cerealele și petrolul, cari se vând în străinătate. Tot lângă mare, în colțul cel mai de Miazăzi al țării noastre, este *Balcicul*, care este însemnat, fiindcă, aci, lângă Marea Neagră, în împrejurimile lui aproape nu este iarnă. Aci este peste iarnă aierul cel mai dulce și mai călduț din țara întreagă, iar coasta mării în împrejurimile lui este albă ca zăpada. De aceea colțului acestuia de țară i se mai zice și *Coasta de Argint*, iar văii de lângă el, *Dalea fără iarnă*.

În Moldova orașul cel mai mare este *Iasi*, oraș frumos, pe apa Bahluiului. Are una dintre cele mai frumoase biserici din țară, biserica *Trei Sfințe* sau *Trei Ierarhi*. Oraș bogat este *Botoșanii*, iar în regiunea vinurilor afară de *Focșani* și *Tecuciul*. Mai amintim apoi *Bacăul* cu fabrici de petrol, *Roman* cu fabrici de zahăr, *Piatra* cu fabrici de cherestea, *Bârladul* ș. a.

În Basarabia, orașul *Chișinău* este ca mărime al doilea după București. Mai sunt apoi *Cetatea Albă*, *Tighina*, *Soroca* și *Hotinul*, cu cetăți din vremea marilor Domni

români ai Moldovei. Din jurul oraşului *Orhei* din Basarabia îşi avea Domnul Ştefan cel Mare oştenii lui cei mai buni, vestiţii arcaşi şi plăeşi de Orhei.

În Bucovina oraşul *Cernăuţi* este însemnat pentru negoşul lui. Este cel mai iudovesc oraş mare din România. Biserică ortodoxă română are în Cernăuţi unul dintre cele mai mari şi mai frumoase palate din întreagă România. Mai are apoi şi Bucovina câteva oraşe mai mici, însemnătatea ei cea mare este însă, că are cele mai vechi biserici române, în cari sunt îngrijite cu sfinţenie mormintele multor Domni moldoveni.

În Banat este *Timişoara*, plină de tot felul de fabrici, apoi *Lugojul*, *Caransebeşul* şi *Oraviţa*, oraşe aproape româneşti. În Ţara Crişurilor avem *Aradul*, *Oradea* şi *Satu Mare*; toate trei au fabrici mari. În partea dinspre munte a Bihorului este *Beiuşul*, cu şcoli vechi româneşti. În Maramurăş este *Sighetul*, care începe a sărăci tot mai mult în timpul din urmă.

În sfârşit avem oraşe vechi, bogate şi frumoase în Ardeal. Păcat însă, că cei mai mulţi locuitori ai lor nu sunt Români. Cel

mai mare și unul dintre cele mai frumoase orașe ale țării este *Clujul*, unde Românii sporesc ca număr și avere văzând cu ochii. În scurtă vreme nădăjdum, ca cei mai mulți locuitori ai Clujului să fie Români. Ajută mult la românizarea lui și școlile multe și înalte, cari sunt aci: Universitatea, Academia de Comerț, Academia de agricultură, apoi cele pentru preoți, de muzică ș. a. Avem aci apoi două vladicii românești și o mulțime de societăți românești de tot felul.

Orașe frumoase sunt apoi *Brașovul*, *Sibiul*, *Mediasul*, *Sighișoara*, *Bistrița*, în care sunt tari Sașii, apoi *Târgu-Murăș*, *Turda*, *Sânmartin*, cu multe fabrici. Orașelul *Blaj*, pe *Târnavă*, a avut cele mai vechi școli românești mai înalte. Școli românești însemnate a avut și *Năsăudul*. În mijlocul *Ardealului* este apoi *Alba-Iulia* sau *Bălgăradul*. Aci se află biserica încoronării regilor României. Tot aci a întemeiat *Mihai Diteazul* vechea Mitropolie ortodoxă românească a *Ardealului*. În *Hunedoara* sunt fabrici de fier, tot de aci s'au ridicat și *Huntadeștii* din țărani români. Dintre ei *Ion Huntade* a fost cel mai viteaz și priceput conducător de oști,

tar fiul său, Matet Corvinul, a fost cel mai mare rege al Ungurilor.

În Munții Apuseni avem *Bradul, Abrudul, și Câmpenii*, de unde s'au ridicat *Horia, Cloșca, Crișan* și eroul și viteazul *Avram Iancu*. Casa în care s'a născut el se păstrează și se va păstra cu sfințenie în veacuri, în satul lui, *Vidra*, nu departe de *Câmpeni*. Mormântul sfânt al lui și ale altor tribuni și prefecți din 48, este la *Țebea*, lângă *Brad*.

Mai amintim apoi dintre orașele mai mici *Hațegul, Orăștia, Sebeșul, Reghinul, Dejul, Șimleul, Baia Mare* ș. a.

* * *

Am dat în paginile din această cărticică numai câteva cunoștințe despre marea, întinsă și frumoasă moșie a neamului nostru, despre *Țara Noastră, România*. Le-am dat cu dragoste, ca dragoste și iubire de neam și de țară, să rodească în sufletele Românilor, cari o vor citi.

Întocmai cum își iubește Românul casa și moșia, familia și vitele, holdele cu grâu sau câmpurile cu flori, izvoarele și pădurile, pentru stăpânirea cărora face chiar

moarte de om, așa trebuie să iubească întreg neamul românesc România, plină de toate frumusețile și bunătățile, date nouă dar dela Dumnezeu și râvnite de străini. Intocmai cum își cinstește Românul altarul sfânt al legii lui din străbuni, mormintele și amintirea părinților lui, așa trebuie să-și cinstească neamul întreg fara românească, altarul de închinare al tuturor.

Cu cât vom cunoaște mai mult România și poporul ei ales, cu atât le vom iubi mai mult. Cunoașterea mai bine a patriei române și iubirea ei m'au făcut să scriu această cărticică.

Românii de peste hotare.

Pământul, moșia neamului nostru se întinde și dincolo de hotarele României de azi. Ramuri de ale poporului nostru se găsesc astfel aproape în toate țările vecine cu noi. În unele, cum este de pildă *Polonia*, Românii s'au pierdut cu totul în decursul vremurilor, copleșiți de alte neamuri. Au rămas însă până în zilele noastre și aci multe urme.

În *Cehoslovacia*, cu toate că cei mai mulți s'au pierdut, totuși, în câteva sate au rămas Români curați până azi. Spre Apus, în Cehoslovacia de azi, s'au întins Români până în Moravia. Se găseau în trecut pretutindeni, ca oieri, de-alungul Carpaților.

În *Ungaria* de azi numărul lor este de vreo 50 de mii. Aci Românii nu demult se găseau până la Tisa. Au fost însă pe rând ungurizați.

Sute de mii de Români neaoși trăiesc însă în *Jugoslavia*, adevărat în Sârbia. Numai în jumătatea de Banat rămasă Sârbilor numărul lor este aproape 100 de mii. Sute de mii se găsesc apoi în țărișoara sârbească Craina, la Miazăzi de Dunăre, pe valea râului Timoc. În veacurile trecute întreaga Sârbia era împânzită cu Români. De altcând întocmai cum neamul nostru locuiește până azi de amândouă părțile Carpaților, la fel *moșie românească erau amândouă malurile Dunării*. Abia după venirea Turcilor la Dunăre, neamul nostru a fost rupt în două și Românii la Miazăzi de Dunăre au început a se rări, a se răzleți și a se pierde. Totuși, până azi au rămas pe lângă Dunăre, afară de Sârbia și

în *Bulgaria* mulți. Numai în jurul Vidinului sunt zeci de mii, iar satele românești se țin lanț la Miazăzi de Dunăre până în Dobrogea.

Departate s'au întins Românii și spre Răsărit, în țara Rusiei, numită Ucraina. În *Rusia* de azi numărul lor este aproape o jumătate de milion. Cei mai mulți sunt pe lângă Nistru. Rușii, ținând seamă de numărul lor mare, s'au învoit chiar să aibă o țărișoară a lor, numită *Republica Moldoveană* cu capitala la *Balta*. Gândul lor este să se unească cu România. În *Rusia* Românii au ajuns cu oile, până în *Asia*.

Toți Românii amintiți, au acelaș port, credință, limbă și fel de viață, ca și noi, cei din România liberă. Se găsesc prin țările amintite din vremuri străvechi, mulți chiar dela nașterea neamului nostru. Cu alte cuvinte sunt cei dintâi locuitori ai acelor locuri, sunt băștinași. Azi o duc însă greu.

O ramură destul de însemnată a neamului nostru trăiește dintru început departe spre Miazăzi, într'o țară, care s'a numit *Macedonia* și care nu demult a fost împărțită între Grecia, Bulgaria, Jugoslavia și Albania. Românii aceștia se numesc *Aromâni* sau *Țân-*

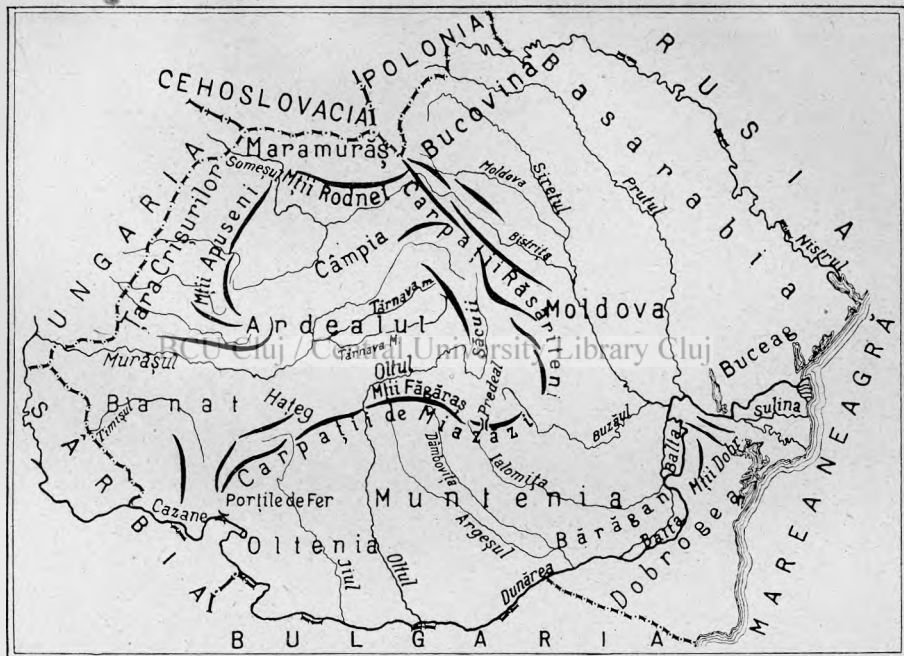
țari, fiindcă limba lor se deosebește mult de a noastră. Din pricina marilor asuprairi, pe cari le îndură acolo, toți vreau să vină la noi, în România liberă. Zeci de mii dintre ei au și fost așezați în Dobrogea, pe pământurile statului. Sunt oameni harnici, buni gospodari, neguțători foarte pricepuți și Români înflăcărați. Numărul Aromânilor se ridică la sute de mii.

Tot din vechime mai sunt Români în *Italia* de azi, în ținutul *Istria*. Necazul a dus în timpurile mai nouă mulți din neamul nostru și în *America*, de acolo însă vin pe rând iar acasă, aduși de dorul și dragostea țării.

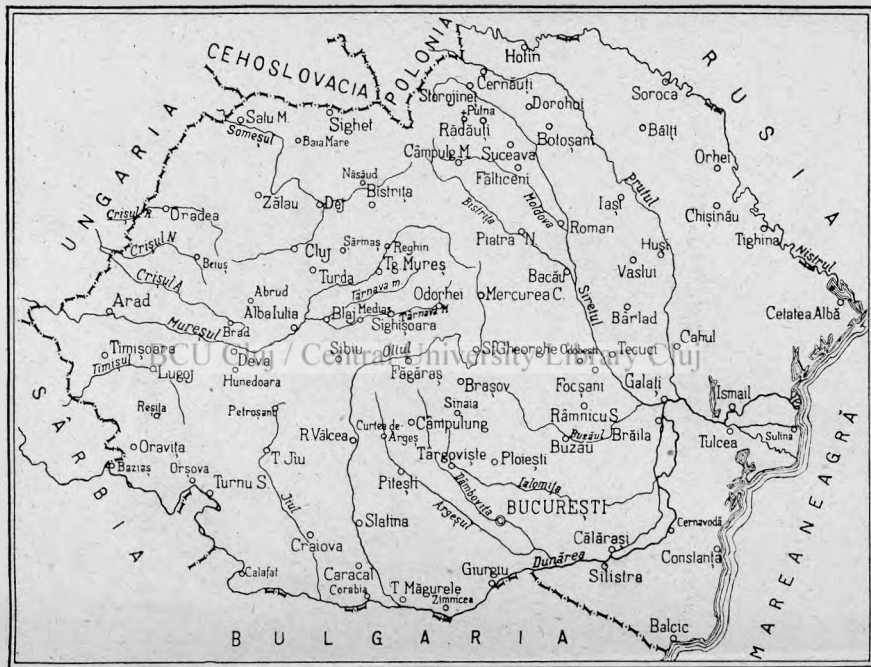
Le-am amintit toate acestea, ca să se vadă vițoarea mare a neamului nostru, nu numai de azi, ci și din trecut. Și le-am mai amintit, ca dragostea noastră să se întindă și asupra acestor frați înstrăinați și îndepărtați.

1. România. Ținuturile românești, hotarele, vecinii, munții și apele.

2. România. Orașele.

Datorințele bunului Român.

I. Ce este Asociațiunea „Astra“?

E cea mai mare și cea mai veche societate românească din Ardeal, pentru răspândirea culturii în sânul poporului român.

II. Ce a făcut și va face Asociațiunea ?

1. A ajutat în timpuri grele, cu burse, tinerii români la învățătură de carte și de meserii. — 2. A înființat o *bibliotecă centrală* în Sibiu. — 3. A înființat un *Muzeu* minunat, cuprinzând mai ales lucruri făcute de harnicele țăranece române, dar și alte celea. — 4. A ținut zeci de mii de *conferențe* populare la sate și la orașe. — 5. A înființat *cursuri pentru analfabeți* (neștiutori de carte). — 6. A înființat *bănci populare și cooperative*. — 7. A tipărit, în zeci și zeci de mii de exemplare, *cărți de învățătură și petrecere pentru popor*. — 8. A tipărit revista „*Transilvania*“. — 9. A înființat *despărțăminte, cercuri culturale, biblioteci populare la sate*. — 10. A ajutat construirea de *Case naționale*. — 11. Ajută tipărirea unei biblioteci pentru cărturarii cu școală mai mare (de către Secțiile „*Astrei*“ din Cluj).

III. Ce trebuie să facă orice Român bun ?

Să se *inscrie membru* la Asociațiune (membru fondator 1000 Lei, membru pe viață 500 Lei, membru activ 50 Lei).

Ultimele numere ale „Bibliotecii populare“ sunt următoarele:

Nr. 196. *Dascălul Ioniță*, povestire din viața dela sate, de Ioan Pop-Reteganul.

Nr. 197. *Să luăm aminte!* Sfaturi pentru zilele de astăzi. De Petre R. Petrescu.

Nr. 198. „*Calendarul Astrei*“ pe anul 1933, redactat de Horia Petra-Petrescu.

Nr. 199. *Ioan Pop-Reteganul: Odinioară și acum*. Amintiri din copilărie. Cu o introducere de Horia Petra-Petrescu: Cine a fost Ioan Pop-Reteganul.

Nr. 200. *Holberg: Nu-ți băga nasul unde nu-ți fierbe oala*. Comedie în 3 acte. După Holberg, de Horia Petra-Petrescu.

Nr. 201. *Victor Popa: Poezii populare și chiuituri din Țara Oltului*.

Nr. 202. *Flori din grădina raiului*. (Viețile unor femei sfinte.) De Septimiu Popa.

Nr. 203. *Lege nouă*, comedie într'un act. De Sebastian Stanca.

Nr. 204—5. *Țara noastră*. (Scurt manual de geografie economică.) De Prof. Sabin Opreanu.

Nr. 206. *Calendarul pentru popor al „Astrei“*. Redactat de Horia Petra-Petrescu.

Nr. 207. *De ce nu poate fi țăranul român bolșevic*. De Sebastian Bornemisa.

Fiecare număr costă numai 5 Lei (Calendarul 15 Lei) și se poate comanda la librăriile din țară, precum și la Asociațiunea „Astra“, Sibiu, Str. Șaguna Nr. 6.